

Jaarverslag Stichting MEERGroen 2024

Het MEERGroen team bij de SHARE Meets award uitreiking door wethouder Marja Ruigrok

Na 7 jaren eindelijk 2 slechtvalk jongen succesvol uitgebroed en uitgevlogen uit onze kast

Jaarverslag Stichting MEERGroen 2024

Stichting MEERGroen is in september 2011 officieel opgericht. Dit is het 13e jaarverslag.

Inhoudsopgave

	blz
1 Doel en werkwijze	2
2 Het jaar in vogelvlucht	3
2.1: Nieuwe uitvalsbasis: Lincolnpark	3
2.2: Bestuurlijke ontwikkelingen	4
2.3: Projecten	4
2.4: Nieuwe website en folders	4
2.5: Verbinden van Bottom up en top down	4
2.6: Groei van de Meerbomen.nu campagne ook internationaal	5
2.7: Eindelijk slechtvalk broedsucces	6
2.8: Meer Groente	6
3 Organisatie	6
3.1: In memoriam Ton van Oostwaard	7
3.2: Professionele staf	7
3.3: Bestuur	7
3.4: Deelnemers/Kerngroep	9
3.5: Partners	9
4 Ontwikkeling deelname	10
5 Financiën	11
5.1: Geld ligt op straat	11
5.2: Front en back office	12
Bijlage 1: Werkzaamheden inhoudelijk	13
Tabel 1: Projectenoverzicht 2024	14
1 Organisatie	13
2 Natuurmarketing	15
3 Beheerprojecten	19
3.1 Haarlemmermeer	19
3.2 Aalsmeer	25
3.3 Heemstede	25
3.4 Teylingen	28
4 Meerbomen.nu	29
5 Bouwprojecten	32
6 Stadslandbouw	33
7 Educatie	40

Dit is het inhoudelijke jaarverslag. Het financiële jaarverslag wordt apart opgemaakt.

Hoofdstuk 1. Doel en werkwijze

Stichting MEERGroen is officieel opgericht in september 2011, maar verschillende projecten zijn al tussen 1998 en 2009 geïnitieerd. Dit is het 13^e jaarverslag. In de voorgaande 12 jaarverslagen is uitgebreid ingegaan op de doelen en de werkwijze zoals in het jaarverslag 2023. Dat staat op de website onder <https://stichtingmeergroen.nl/over-ons> bij algemene gegevens. Dat herhalen we in dit jaarverslag niet en concentreren ons op de ontwikkelingen in 2024.

Daarom willen we laten zien hoe leuk en belangrijk ecologie is en dat we alles kunnen bereiken als we dat maar willen en niet achter excuses wegduiken. Daarom is die 1-3 % onze doelgroep. In Nederland alleen gaat het om bijna een half miljoen mensen, in Europa een paar tientallen miljoenen en wereldwijd een paar 100 miljoen. Daarmee moeten we een maatschappelijke factor van belang kunnen worden om deze topprioriteit effectief aan te pakken. Want zonder leefbare (klimaat)condities heb je niets aan goede jeugdzorg, onderwijs, sport, etc.

Hoofdstuk 2: Het jaar 2024 in vogelvlucht

Onderstaand noemen we eerst de meest in het oog springende ontwikkelingen van dit jaar. Een compleet verslag vind je in de navolgende hoofdstukken en in bijlage 1 een rapportage over alle projecten:

- 2.1: Nieuwe uitvalsbasis: Lincolnpark
- 2.2: Bestuurlijke ontwikkelingen
- 2.3: Projecten
- 2.4: Nieuwe website en folders
- 2.5: Verbinden van Bottom up en top down
- 2.6: Groei van de Meerbomen.nu campagne ook internationaal
- 2.7: Eindelijk slechtvalk broedsucces
- 2.8: Groente

2.1: Nieuwe uitvalsbasis: Lincolnpark

Het hangt al sinds 2020 in de lucht dat we weg moeten van onze huidige uitvalsbasis Park2020. Maar de kantorenmarkt zit na de kredietcrisis van 2008 en de corona-epidemie van 2021 en 2022, waardoor er veel thuis gewerkt wordt, nog steeds in een dip. Daarom zitten we er, in het 13^e jaar van ons 3-jarig contract, nog steeds en het kan ook nog wel even duren. In 2024 hebben we de helft van de 4000 m² groentetuin uitgeruimd. Op 2000 m² kunnen we nog wel een paar jaar voort. Op de dreiging dat we weg moeten, is echter een zeer positieve respons gekomen. Zo mogen we al 3 jaar gebruik maken van een in onbruik geraakte kas in Rijsenhout waarvan we 7500 m² mogen gebruiken voor groenteteelt. Ook kregen we een samenwerking op 3 ha van Schiphol Logistics Park aangeboden: het C-Bèta terrein (zie 3: nieuwe projecten). En van de gemeente Haarlemmermeer kregen we in 2023 1 ha aangeboden als nieuwe uitvalsbasis voor de komende jaren: als placemaker (trekker) van een nieuwe woonwijk met grote duurzaamheids- en 'hands-on' ambities. Het is een eer dat wij die ambitie mogen ondersteunen als trekker. Want zo voelen we ons ook: als trekker van dat soort initiatieven. In 2024 zijn op deze Lincolnparkbuurtuin grote stappen gezet. Er is een actieve werkgroep en veel aanloop en bijna 90 % van het terrein is al in productie genomen ondanks het feit dat er pas eind 2024 toegang tot stroom en water is gekomen.

De pizza leemoven is een van de 'smaak'makers op de Lincolnpark buurtuin

2.2: Bestuurlijke ontwikkelingen

In november 2024 verloren we tragisch een bestuurslid door overlijden: Ton van Oostwaard die al 8 jaar nauw betrokken was. Vanuit de vrijwilligers was er een initiatief om de organisatie te versterken, maar dat heeft niet tot concrete resultaten geleid. Wel is er in de loop van november en december een nieuw team aangetreden dat zich bestuurlijk wil inzetten naast Franke van der Laan als zittende bestuurder, oprichter van MEERGroen, aanspreekpunt en aanjager. Meer informatie in hoofdstuk 3.

2.3: Projecten

Elk jaar zijn er nieuwe projecten, maar er vallen er ook af. Dit jaar viel het Zeilfort Kudelstaart project weg, omdat de beoogde eigenaar, na 8 jaar kosten maken en procederen, de handdoek in de ring gooide.

Naast de ontwikkelingen op Lincolnpark is de samenwerking met SADC (Schiphol Area Development Corporation) op het C-Bèta terrein van 3 ha een veelbelovende ontwikkeling van 2024. Het SADC Schiphol Logistics Park (SLP) is 350 ha groot en heeft grote duurzaamheids- en biodiversiteitsambities, waaronder het ontwikkelen van eigenaarschap bij SLP bedrijven en omwonenden. Op die 350 ha komt ca 100 ha groen. Begin januari is er over een soort kennismakingsproces overeenstemming bereikt. Afgesproken is om op een 3 ha deelterrein uit te vinden wat we voor elkaar kunnen betekenen. Vanaf april is er voortvarend gewerkt aan de ontwikkeling van 5 soorten bloemenweides, een fruitpark, 2 groentetuinen, een kruiden/kloostertuin, een kas met een teelt en een educatie/sociale ruimte en een hazelnotenbos.

2.4: Nieuwe website en folder

Door een communicatie werkgroepje is de MEERGroen-website voor de 4^e keer in 13 jaar gemoderniseerd. Het resultaat van bijna een jaar werk, is vanaf november 2024 op www.stichtingmeergroen.nl te bewonderen. Gezien de vele internationale ontwikkelingen is er ook een Engelstalige folder met een nieuwe huisstijl tot stand gekomen.

2.5: Verbinden van Bottom up en top down

Het doel van MEERGroen is een samenleving, die verslaafd is aan groei, geld en techniek, mee te krijgen naar een evenwicht met wat het ecosysteem kan bufferen. Omdat dit topdown niet leek te lukken startte Franke in 2005 het proces op om het bottom-up via een vrijwilligersmodel wel voor elkaar te krijgen. Maar die zeer succesvolle campagne is nog steeds een vrijwilligersonderneming. Om het doel (de samenleving in evenwicht met het ecosysteem) te bereiken werkt het niet als 25.000 vrijwilligers de schade proberen te compenseren die de rest van de samenleving nog steeds produceert. Het gaat er uiteindelijk om dat de samenleving in den brede de handen uit de mouwen steekt en ecologie als essentiële factor voor een toekomst die nog 100.000 jaar mee kan, omarmt en implementeert. In dat proces zijn er in 2024 een zestal veelbelovende ontwikkelingen tot stand gekomen, waarbij overheid en bedrijfsleven aangeven open te staan voor verdere stappen:

- 1: MEERGroen kreeg in november 2024 de duurzaamheidsprijs van de *SHARE Meets Community* (Gemeente, Rabobank, vastgoedsector en bouwsector) .
- 2: Samen met een coalitie van vooral Eco Restoration Communities hebben we een *EU project gefinancierd* gekregen .
- 3: In parallel is dankzij Urgenda en de Change Now conferentie in Parijs, de *Meerbomenmethode in Frankrijk* op gang gekomen .
- 4: In Nederland valt natuur- en landschapsbeheer onder de provincies. Die hadden van het vorige kabinet €20-25 miljard gekregen om de grote problemen met biodiversiteit en stikstof op te lossen. Het huidige rechtse kabinet, dat in juli aantrad, heeft dat volledige bedrag wegbezuinigd. Bij de provincie Noord-Holland is daarmee een gat van 2 miljard euro gevallen. Daarom werken we aan een *samenwerking met*

provincie Noord-Holland ter wederzijds voordeel om met een paar 100.000 vrijwilligers wel een relevante factor te worden en dat budget terug te verdienen.

- 5: Ook de fossiele industrie is zich aan het herbezinnen. Bijvoorbeeld *British Petroleum* (BP) gaat zijn Nederlandse benzinstations afstoten en richt zich meer op wind- en zonneparken. Als kennismakingstraject spreken we inmiddels over *3 van de 30 zonneparken* om daar natuur, draagvlak en veel bomen te realiseren.
- 6: Er zijn meer internationaal opererende bedrijven en NGO's die bomen planten. Met 2 van hen, 'Life Terra' en 'Trees for All' zijn we in gesprek om samen op te trekken om effectiever te worden en meer slagkracht te kunnen bieden.

Deze 6 ontwikkelingen tegelijkertijd in november/december 2024 bieden perspectief dat 'ons' proces energie krijgt. Zie verder bijlage 1 (blz 33, sectie 4.2)

2.6: Groei van de Meerbomen.nu campagne ook internationaal

De meerbomenactie is na 2020 uitgegroeid tot de dominante en meest veelbelovende ontwikkeling: Het aantal landen dat meedoet groeit. Ook groeit het aantal vrijwilligers, bomenhubs en gebieden waar we oogsten en geplant wordt. Toch blijft het aantal bomen dat we jaarlijks oogsten en uitdelen een beetje achter bij de groei van het aantal deelnemers. Het lijkt erop dat veel mensen een keer meedoen of bomen komen halen en het dan wel mooi vinden. In seizoen 23/24 was het aantal betrokkenen 2x zo hoog als in 22/23, maar het aantal bomen bleef ongeveer hetzelfde met 500.000. Van de bomen in heel Nederland deed MEERGroen er 150.000. Mogelijk heeft ook meegespeeld dat de winter 23/24 zes weken lang extreem regenachtig was, zodat er weinig geoogst kon worden. Het zou mooi zijn als we het seizoen 24/25 een keer over de 1 miljoen bomen konden komen. In onze regio Zuid Noord-Holland en Noord Zuid-Holland zijn er wat dat betreft mogelijkheden te over omdat we in steeds meer grote gebieden kunnen werken/oogsten. Er waren al de grote landgoederen rond Heemstede en daar kwamen in 2024 grote stukken bij, zoals in het Recreatieschap Spaarnwoude (4500 ha) en het 15 km lange bosplantsoen van de N206.

In Duitsland, Engeland en Ierland is de vaart er een beetje uit na een eerste start, mede omdat er (nog) geen nationale partner is opgestaan die de campagne oppakt. In Frankrijk zijn we na een grote Change Now duurzaamheidsconferentie in Parijs ook begonnen. Daar is er mogelijk wel een nationale partner betrokken.

2.7: Eindelijk slechtvalk broedsucces

Ten diepste zijn we vooral een natuurorganisatie die het meeste plezier haalt uit het tegenwicht bieden aan het zorgwekkende verlies aan biodiversiteit. Dat is in 2024 goed gelukt op de Lincolnpark buurttuin en ook eindelijk met ons slechtvalkenproject. Na 7 jaar werken en tegenslag is er in 2024 voor het eerst een nest van 2 jongen succesvol uitgebroed en uitgevlogen, nadat de 3 jaren ervoor van alles mis ging. Zie bv deze vlogs: de ontwikkelingen van 2022 t/m 2024: <https://www.youtube.com/watch?v=5yhHJKDmMM4&t=27s>

De bouw en installatie van de kast van 2018 t/m 2020 en de hoop en drama van 2021: <https://www.youtube.com/watch?v=lutGrQdhP9I&t=51s>

2.8: Meergroente

MEERGroen probeert op allerlei manieren te laten zien hoe je het samen leuk kan maken in evenwicht met wat de natuur kan hebben en bieden. Dat doen we met door overal bloemenweides aan te leggen, bossen te beheren en door natuurspeelplaatsen, wandelroutes, boomgaarden en biologische groentetuinen en kassen in te richten. Gezond eten, fruit en kruiden zijn voor veel mensen aansprekende onderwerpen om

aan mee te doen of van mee te eten. Bij de teelt van voedsel is er een delicaat evenwicht tussen hoeveel land je in gebruik kunt krijgen om op te telen, het aantal mensen dat je kunt mobiliseren om het werk te doen en het aantal afzetplekken om het geproduceerde voedsel een nuttige bestemming te geven. Hoe delicaat dat proces is, ondervonden we ook weer in 2024. Onze afnemers bestaan uit de eigen vrijwilligers en partners die onze filosofie delen van lokale biologisch geteelde producten. De grootste afnemer in 2022 en 2023 was Farmkitchen. Om samen met hen de 'markt' om te krijgen, hadden we de kas van 10.000 m² in Rijsenhout in gebruik genomen. Maar om allerlei interne (valide) economische en juridische redenen koos begin 2024 Farmkitchen opeens voor een raamcontract met een andere leverancier. Daar stonden we met een kas die we de hele winter hadden klaargestoomd voor een volgend teeltseizoen. Het hele jaar zijn we bezig geweest om nieuwe leveranciers te vinden. Dat is een beetje gelukt met een paar kleinere afnemers. Ook is er een groente abonnement en de Meergroente winkel opgezet, waar een groep van 10 mensen het hele teeltseizoen druk mee is geweest. Maar die afzet heeft niet gecompenseerd wat Farmkitchen in 2023 afnam.

Een ander delicaat punt is de werkkraft om het beschikbare land te betelen. Het is dit jaar meerdere keren gebleken dat iedereen wel een keer wat wil doen, maar dat na verloop van tijd de inzet voor wat er allemaal moet gebeuren inzakt, met name voor wieden. Er zijn maar een paar mensen die willen doen wat er nodig is. Dat gemis aan werkkraft kunnen we deels oplossen met groepen die inderdaad maar 1 keer komen werken op een bedrijvendag of stage, maar dan blijft er nog wel een gat over. Dat gat manifesteerde zich in 2024 meer dan in voorgaande jaren.

Hoofdstuk 3 Organisatie

Ook op bestuurlijk organisatorisch vlak is er weer veel gebeurd in 2024. Het meest verdrietige was het onverwachte overlijden van bestuurslid Ton van Oostwaard in november 2024. Ook was het geen gezonde situatie dat het grootste deel van de organisatie vooral op 1 persoon rust. Daarom zijn er verschillende pogingen gedaan om de organisatie te versterken en te verbreden. Die organisatie is opgebouwd uit verschillende schillen: Het bestuur, de professionele staf, een kerngroep van 20 mensen die mee organiseert, een redelijk vaste groep van ca 150 vrijwilligers, die wekelijks of maandelijks werkt en een grote groep van mensen die via stage of bedrijvendagen 1 of een paar keer helpen. Dat waren er dit jaar ruim 1000.

3.1 In memoriam Ton van Oostwaard

Ton was al bijna vanaf het begin betrokken bij MEERGroen. Vanaf 2013 als adviseur en vanaf 2016 als bestuurslid. Hij had altijd gewerkt in groenbeheer zowel bij de gemeente Amstelveen als voor de metropoolregio Amsterdam. In de gesprekken met hem zijn we rond 2013 op het idee gekomen om het Haarlemmermeerse boomweggeefmodel wat vooral gericht was op het onttegenen van tuinen, op te waarderen naar een nationale, Europese en mondiale aanpak om ecologie in te zetten om de klimaatproblematiek aan te pakken. Hij had een groot plan om 25.000 ha (100 m² bomen voor elke inwoner van de metropoolregio Amsterdam) te planten ter gelegenheid van het 750-jarig verjaardagsfeest van de stad Amsterdam in 2024/2025. Het heeft niet zo mogen zijn. Hij zette zich onvermoeibaar .

3.2: Professionele staf

Naast oprichter Franke van der Laan is Maxime Weidema in Juni 2023 aan boord gekomen ter versterking van de dagelijkse Maxime heeft taken op zich genomen van bedrijfscoördinator, coördinator en is betrokken bij een aantal projecten zoals Lincolnpark en een aantal Meerbomen.nu projecten. Die samenwerking is op veel fronten goed bevallen door hun complementaire kwaliteiten.

organisatie.
sociaal

3.3. Bestuur

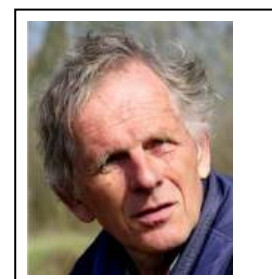
De doelen en ambities van MEERGroen zijn niet gering. Daarbij past een zwaar bestuur met een groot netwerk en fondsenwerfcapaciteiten. Helaas is het vanaf het begin in 2021 lastig gebleken zo'n bestuur te vormen. Een derde struikelblok was en is vaak het commitment. Heel veel mensen staan achter de ambities, maar de commitment om er voor te gaan is nog iets anders. Dat speelt ook bij de kerngroep van betrokken vrijwilligers. Niet alles kan altijd makkelijk en alleen gezellig zijn. Soms is de urgentie van een probleem zo groot en een dusdanige bedreiging voor de toekomst, dat het nodig is een streep in het zand te trekken. Dat de SHARE Meets prijs voor het meest duurzame 'bedrijf' van de Haarlemmermeer in 2024 door de jury unaniem aan ons werd toegekend, is een blijk van respect van de gevestigde instituties voor deze aanpak. Bij de uitreiking was de motivatie dat we weliswaar een 'irritante' factor zijn die al 20 jaar tegen de stroom in nadruk legt op ecologie, sociale cohesie en handen uit de mouwen steken, maar daarmee ook indrukwekkende resultaten boeken.

Met het overlijden van Ton van Oostwaard werd de situatie kritiek. Die mogelijkheden moeten wel benut kunnen worden. Daarom is er alsnog alles op alles gezet om eind 2024 een bestuur met 4 extra leden te vormen, die met nieuwe energie aan de gang gaan in 2025. In de loop van 2025 zullen de taakverdelingen nader worden ingevuld.

Dat bestuur bestaat per 15 december uit de volgende personen:

Franke van der Laan.

Zittend Directeur/bestuurslid/voorzitter/oprichter: woont in Hoofddorp. Ecoloog en remote sensing expert (ecologische input in planning en beslissystemen). Na een internationaal carrière bij de VN, NLR research,

Marketing manager Amerikaanse ICT multinational, en veranderingsmanagement in de Patatindustrie ging hij in 2005 (teleurgesteld en vastbesloten) van top-down naar bottom-up om ecologie op de kaart te zetten.

Mario Elswout:

Algemeen lid: woont in Nieuw Venneep.

Mario heeft zijn sporen al jaren verdiend bij allerlei MEERGroen projecten en de meebomen.nu campagne. Hij runde 2-3 jaar lang bijna dagelijks de Park 2020 tuinen sinds een jaar De Lincolnparkbuurttuin.

Frank Knol

Algemeen lid: woont in Aalsmeer.

Frank heeft bestuurlijke ervaring opgedaan bij de Herenboerenorganisatie in Leimuiden (23 ha/ 250 leden). Dat is een biologische voedselcoöperatie met veel overeenkomende doelen en ambities. Frank werkte 3 jaar mee aan het ZeilFort project en de meerbomenactie.

Bart van Ulden

Algemeen lid: woont in Amsterdam.

Bart was scheikundeleraar, maar wil directer bijdragen aan het spanningsveld tussen de samenleving en het ecosysteem. Hij is ook actief bij Eco Restoration Camps in Spanje en bij de meerbomen.nu campagne in de regio.

Grant Holton

Algemeen lid: woont in Hoofddorp.

Grant komt uit Zuid Afrika en heeft een internationale achtergrond in duurzame 'business development'. Grant is al een jaar of 4 actief bij MEERGroen en meebomen.nu en stond mede aan de wieg van de uitbreiding richting Engeland, Ierland en Frankrijk.

3.4. Deelnemers/Kerngroep

Het kernteam van 20 mensen dat zich op allerlei ook zelfstandig manieren inzet mag zeker niet onvermeld blijven in een jaarverslag:

Meermond team: 20 mensen die wekelijks werken op vrijdag met als coördinatiegroep bestaande uit Eric Jagtman, Jan Terwel en Theo Voorn.

Het Lincolnpark team: een groep van ruim 15 mensen met een coördinatiegroep bestaande uit Maxime Weidema, Mario Elswout, Aideen O'Rourke, Grant Holton, Sander Rijnsaardt (Techniek).

MEERGroentewinkel met groente abonnement in kas Rijsenhout en Lincolnpark (John van Loon, Maxime Weidema, Aideen O'Rourke, Grant Holton, Ronald, Dirk Metselaar)

Aideen O'Rourke: vormgeving en ontwerp, Lincolnpark en MoreTreesNow.Eco.

Remi van der Laan, Aideen O'Rourke, Maxime Weidema: website beheren/website vernieuwing.

Grant Holton: nationale en internationale business development en netwerken.

Mieke van Leeuwen en Rob Choufoer: communicatie, projecten Noord- en Zuid Holland.

Adri Huiberts: irrigatie, materiaalbeheer en bouwprojecten.

Mario Elshout: voedseltuin Park 2020 en bomenhub manager.

Jeroen Doesburg: coördinator Jansoniusterrein.

Joop van der Pol: coördinator Houtwijkerveld.

Thalmon Overbeek: coördinator Zeilfort tot 1 april.

Reinier ter Kuile: medecoördinator Sorghbosch.

Frank Ross: Nanninga tuin.

3.5: Partners

MEERGroen werkt het liefst zonder formele ballast samen ter wederzijds en maatschappelijk voordeel. Van niet te onderschatten belang is het draagvlak wat de samenwerking met Urgenda in de Meerbomen.nu campagne heeft opgeleverd. Deze Meerbomen.nu campagne opent overal deuren en samenwerkingsmogelijkheden.

Landgoed The Fig Tree (oftewel de 10.000 m² kas in Rijsenhout) is één van onze grootste groenteteeltlocaties geworden, een aanwinst is gebleken voor een jaarrond MEERGroen programma. Ook de samenwerking met loonwerkbedrijf RVR (sinds 2007) is veel meer geworden dan het inhuren van machines voor bloemenweidebeheer. In 2024 hebben we samen een aanbidding gedaan voor de aanleg van een stuk Park21 samen met een recreatieondernemer en een bouwbedrijf. We hebben dat niet gekregen maar meer van dit soort projecten zitten in de pijplijn.

In totaal werden in 2024 door 1.230 verschillende mensen ruim 7200 mensdagen aan werk verzet, op ruim 1.100 ha in 73 verschillende projecten. Naast de regionale projecten die we jaarrond uitvoeren, is het aantal mensen en terreinen waar we via Meerbomen.nu ook aan werken sterk aan het groeien. Daar doen inmiddels meer dan 25.000 mensen in 6 landen aan mee.

Hoofdstuk 4: Ontwikkeling deelname

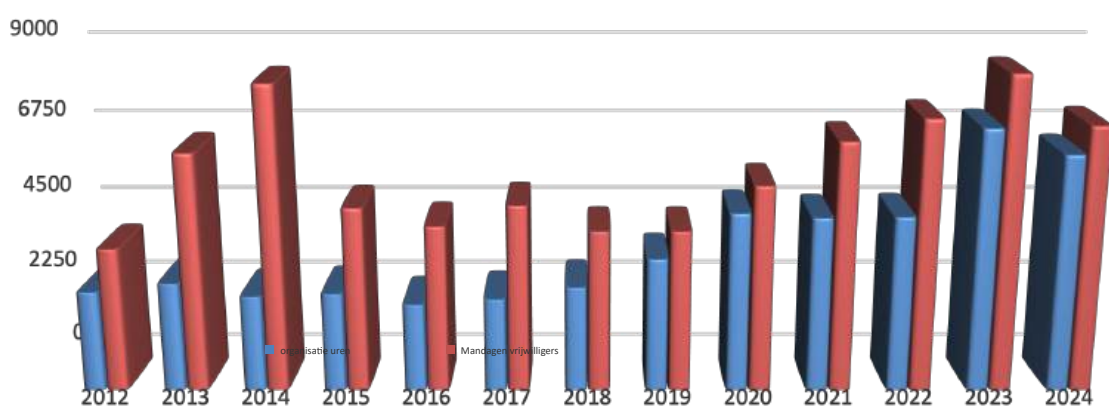
Het MEERGroen burgerparticipatiemodel is zo flexibel mogelijk in het aanbod van werk, zodat bijna iedereen een onderwerp of een activiteit van zijn/haar gading kan vinden. Dat is anders dan bij veel andere natuurorganisaties die zich verenigen om een park, een tuin of een activiteit. MEERGroen is sterk naar buiten gericht om zoveel mogelijke mensen te mobiliseren. Omdat zo min mogelijk beperkingen op te leggen kan er op 7 dagen per week jaarrond meegedaan worden aan 73 verschillende projecten die elk weer tientallen soorten klussen omvatten van extreem licht tot behoorlijk fysiek. Er is de vrijheid om je te verbinden aan 1 project, mee te doen aan meerdere projecten en om mee te doen op 1 dag. In dat model hebben zich ca 150 mensen gevonden, waaronder een groep van ca 20 mensen die ook zelfstandig werken en projecten coördineren.

Met 150 mensen krijg je echter nooit ruim 1000 ha beheerd. Daarom hebben we ook contracten met bedrijven die machine werk doen en staan we sterk open voor stage-groepen en bedrijven op teambuilding en voor CSR (Corporate Social Responsibility) dagen, voor taakstraffers van Justitie en statushouders via het COA (Centraal Opvang Asielzoekers).

Van de 1230 individuele mensen die er in 2024 meewerkten, zijn er meer dan 1000 op ons pad gekomen op bedrijvendagen, stages en nationale werkdagen zoals NLdoet, Nationale burendag, Nationale natuurwerkdag etc.

Het werk varieert van ‘buffelen’ tot fysiek lichte werkzaamheden of gastheer/gastvrouw zijn, stadslandbouw, natuurbeheer en natuurontwikkeling, het werven, begeleiden en opleiden van vrijwilligers, planten kweken, maken van video-documentaires (zie website en youtube kanaal St.MEERGroen), foto documentatie, nieuwsbrieven, columns en blogs, educatieve routes maken inclusief rondleiden, fondsenwerving, technische werkzaamheden zoals het bouwen van nestkasten, insectenhôtels en dan bestuurlijk werk waaronder financieel beheer, netwerken, publiciteit, fondsenwerving, acquisitie en projectontwikkeling.

Onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling aan van de activiteiten en arealen in beheer van alleen MEERGroen, **exclusief** de andere 25.000 Meerbomen.nu deelnemers in de ruim 5000 oogst- en plantevenementen in den lande en in het buitenland.

De bijbehorende getallen zijn:

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
organisatie uren	2748	2991	2633	2709	2405	2562	2890	3666	4918	4794	4824	7200	6498
Mandagen vrijwilligers	3942	6540	8374	5061	4567	5136	4434	4430	5670	6850	7453	8629	7267

In 2024 was er een geringe terugval in deelname t.o.v. het topjaar 2023. Stichting MEERGroen ontwikkelde zich in de begin jaren snel door deelname van veel (maatschappelijke) stagiaires en een paar grote groentetuinprojecten zoals de kas in Aalsmeer en de Tudortuin waar tientallen mensen elke week bij betrokken waren. Toen die projecten en het landelijke maatschappelijke stageprogramma wegvielen, zakte de deelname wat in. Het aantal projecten neemt nog steeds toe. In 2012 hadden we 25 projecten op 58 ha. In 2022 nam het aantal projecten t.o.v. 2021 toe van 53 naar 71 op een areaal van meer dan 1.100 ha. Op dit moment is de grootste activiteit de Meerbomen.nu actie en daarvan rekenen we in dit verslag slechts dat deel mee wat rechtstreeks onder MEERGroen begeleiding wordt uitgevoerd. In Bijlage 1 worden de 2024 ontwikkelingen voor de 71 individuele projecten besproken.

Hoofdstuk 5. Financiën

Het financiële jaarverslag wordt door de accountant apart opgemaakt, maar in dit inhoudelijk verslag is het wel de moeite waard enkele aspecten van onze financiële situatie en strategie te vermelden.

In tegenstelling tot veel organisaties meten wij onze effectiviteit niet zozeer in economische termen.

Stichting MEERGroen is een 'sociale onderneming' waar het meer gaat om de maatschappelijke en ecologische effecten. Als die effecten voldoende groot en veelbelovend zijn, kunnen wij ons permitteren om ook projecten op te pakken waar andere dan financiële muziek in zit. Oftewel niet gerelateerd aan een economisch 'verdienmodel'. Van de 73 projecten waar we in 2024 aan hebben gewerkt, werden er 22 betaald door opdrachtgevers (waaronder de gemeenten Haarlemmermeer, Teylingen en Heemstede), twee projecten (nestkasten en insectenhôtels bouwen en de boeken Code Rood/Blind Spots) bedruipen zichzelf. Verkoop van groente en fruit leverde ruim €7000 op en van allerlei kanten ontvangen wij kleinere of grotere vergoedingen voor deelactiviteiten voor het organiseren van NLdoet projecten en burendagen. Redelijk nieuw is dat we steeds meer bedrijvendagen organiseren en dat sommige bedrijven daar ook een financiële vergoeding tegenover stellen. Ook vormen donaties een vrij grote inkomstenbron. Daarbij gaat het vaak om een donatie voor verkregen boompjes, of een bijdrage voor gereedschap of om de stichting in algemene zin te steunen.

5.1: Geld ligt op straat

Misschien de beste illustratie van het feit dat wij voor elke euro 10 euro meerwaarde kunnen creëren, is het feit dat je met een beetje goede wil en creativiteit overal geld van straat kunt oprapen. Je hoeft dan alleen maar te bukken om de voordelen te benutten. Zo voorkomen wij dat we veel kosten hoeven te maken.

We noemen 5 voorbeelden, maar deze zijn tot in het oneindige uit te breiden:

1: Werkkosten. Waar we in onze 'technologisch hoog ontwikkelde samenleving' tegenwoordig bijna aan onderdoor gaan, is dat de kosten van uren zo hoog zijn dat we in een permanente race naar de bodem van bezuinigen en reorganiseren verzeild zijn geraakt. Dat probleem omzeilen wij als burgerparticipatie stichting door met mensen te werken die zingeving zoeken en voor hun plezier meedoen. De 1.230 MEERGroen deelnemers hebben in 2023 samen 7200 manuren werk verzet. Tegen een (laag ingeschat) uurloon van 30 euro is dat een 'waarde' van €216.000. Niet dat we dat binnen krijgen, maar het is een kostenpost die we voorkomen en een waarde die we kunnen inzetten voor leuke en waardevolle zaken. Idem gaat dat nog een stapje verder met de 25.000 mensen die zich bij de Meerbomen.nu campagne inzetten om bosterreinen op te knappen en om bomen te redden en te planten.

2: Kosten plantgoed. MEERGroen alleen heeft in het bomenplantseizoen 2023/2024 ca. 160.000 boompjes verzameld en uitgedeeld. Bij een prijs van 1-100 euro per boom (zeg 1,5 euro gemiddeld) is dat al een waarde van €240.000. En dan hebben we het niet over de bijna 2,5 miljoen die we in de afgelopen 4 seizoenen bij elkaar gebracht en uitgedeeld hebben in heel Nederland.

3: Recycling/Sponsoring in natura

We zijn bij MEERGroen principieel in het zo duurzaam mogelijk werken en in het met de natuur meewerken. Dat dragen we ook uit en dat creëert weer draagvlak en medewerking met donaties als NGO t.o.v. commerciële bedrijven en overheden. Zo hebben we voor de inrichting van de Lincolnpark buurttuin minstens €90.000 bespaard door gebruik te maken van gerecyclede materialen en spullen uit de natuur en in dat bedrag zit niet het onbekende bedrag voor de inrichting van heel het terrein van 10.000 m², de 2000 m² verharding, de directiekeet en de gereedschap container door de gemeente en Dura Vermeer (? €50.000)

4: Bloemenweides.

Bloemenzaad is extreem fijn en extreem duur: 100-500 euro per kilo. En voor een ha bloemenweide heb je 30 kilo zaad nodig. Die 30 x ca. 200 euro kunnen wij ons totaal niet permitteren. Toch hebben we inmiddels 30 ha bloemenweide gerealiseerd. Dan doen we omdat niet iedereen zwaar kan buffelen en veel mensen het leuk vinden om bloemenzaad te verzamelen als het rijp is. Zo hebben we afgelopen jaar 40 kilo zaad verzameld en geschoond van circa 50 soorten. Die 40 kilo zaad vertegenwoordigt een commerciële tegenwaarde van ca €8000 euro. Op die manier kunnen wij dus commercieel gesproken onmogelijke dingen realiseren en veel meerwaarde creëren.

5: Groente.

Het mooie van met de natuur meewerken is dat alle processen exponentieel verlopen. Zo kopen wij per jaar circa 5-10 kilo groentezaden voor circa 1000 euro. Bij de juiste behandeling groeien die uit tot 10 ton oogstbaar product, waarvan we 7 ton kunnen verkopen voor €10.000. Dat kan dus altijd uit zolang salarissen geen molensteen zijn.

Op bovenstaande manieren die nog verder uit te breiden zijn, kun je met een beetje lef, creativiteit en goede wil voor elke euro 10 euro of meer meerwaarde creëren. Dat is de energie waar we op leven. En we gunnen het iedereen om daarvan mee te profiteren.

5.2 Front en back office

We zijn een burgerparticipatie- en een natuurorganisatie. Het zwaartepunt zit niet bij onze 'back office' zoals bij veel bedrijven, maar die focus ligt buiten in het veld. Voor elke euro die we binnen krijgen, proberen we die 10 euro Maatschappelijke, Ecologische, Educatieve, Economische en Recreatieve (M.E.E.E.R.) meerwaarden terug te geven. Zolang natuur en groenbeheer meer als een kostenpost dan als een (essentiële) waarde worden gezien, blijft het echter financieel tobben. Ook voor ons.

Door de goede respons op de Meerbomen.nu actie gloort er hoop dat we daar met Urgenda en veel andere partijen als partners een betere positie in kunnen verwerven. Daarmee hopen we dat de respons gaandeweg gaat omslaan van gretigheid voor 'gratis' boompjes, naar het vertalen van respect en waardering in mogelijkheden om een professionele organisatie op te zetten die in heel Nederland en Europa de zorg over het klimaat om kan zetten in een handelingsperspectief. De ontwikkelingen met SHARE, de EU, grote bedrijven en mede-NGO's eind 2024 geven hoop dat we daar in 2025 naar toe kunnen groeien.

Bijlage 1: Werkzaamheden inhoudelijk

MEERGroen runt een verscheidenheid aan projecten op uiteenlopende gebieden: natuurbeheer en stadslanbouw, maar ook het bouwen van insectenhôtels, de aanleg van boomgaarden, de bouw van natuurspeelplaatsen, de opleiding en begeleiding van stagiaires, jeugdactiviteiten, het organiseren en het oprichten van burgerparticipatieplatforms. Daarbij komen werkzaamheden voor als voordrachten, lezingen, vergaderingen, websites, het opzetten van financiering en organisatie en het maken van documentaires. Het doel van de projecten is, mensen de gelegenheid bieden kennis, ervaring, beleving en affiniteit op te laten doen door zelf verantwoordelijkheid te nemen en zelf de handen uit de mouwen te steken voor een bijdrage aan de sociale en ecologische leefomgeving. In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van soorten activiteiten, het startjaar, het areaal, het aantal deelnemers in 2023 en in 2024 (in mensdagen), de begeleiding/organisatie (in uren). Er zijn projecten bij die langer lopen dan Stichting MEERGroen bestaat. Dit komt doordat die projecten eerder zijn gestart en in 2011 door MEERGroen zijn overgenomen/gecontinueerd die eerder onder De Heimanshof waren gestart.

In tabel 1 staan de mandagen voor 2024 vermeld naast die van 2023 ter vergelijking. Er zijn ongeveer 1500 mandagen minder verzet in 2024 dan in 2023 met 600 mensen minder. (1230 i.p.v. 1900). Hoe dat gaat is elk jaar weer een verrassing. Een deel komt door minder stages, maar ook de deelname aan de MeerBomenNU projecten is flink achteruitgegaan met 1000 in 2024 t.o.v. 1755 in 2023. En dat ondanks het dubbele aantal deelnemers in de bomenplanner. Het lijkt erop dat veel mensen het na 1 keer meedoen wel gezien hebben.

Van 3 projecten hebben we afscheid genomen (Zeilfort, waterzuivering Aalsmeer en Pharos tuin), maar 1 veelbelovend project C-Bèta is er bij gekomen. Omdat onze uitvalsbasis aan het verschuiven is van Park 2020 naar Lincolnpark is er in Park2020 duidelijk minder gewerkt (van 932 mandagen naar 475) en Lincolnpark is in belang toegenomen (van 581 naar 1187).

Er is geen duidelijke verhouding tussen het aantal werkuren aan organisatie per project en de hoeveelheid mandagen die er zijn uitgevoerd. De verklaring daarvan ligt uitsluitend in de groepsgrootte van de werkdagen: oftewel of er met 2 of met 60 mensen gewerkt wordt.

1 Organisatie (nrs. 1, 2, 3 in tabel 1)

'Organisatie' omvat alle activiteiten die niet rechtstreeks aan een project gekoppeld kunnen worden, zoals bestuurlijke activiteiten en vergaderingen, rapportage, boekhouding en administratie, netwerken en contacten onderhouden, de aanloopfase voor nieuwe projecten, lezingen geven en vergaderen, nieuwe vrijwilligers zoeken plus inwerken en acquisitie activiteiten, voordat een project operationeel wordt. Daar hoort ook bij het aanwezig zijn op talloze sociale media van bv vrijwilligerscentrales in de regio, persberichten maken, het organiseren en bekend maken van landelijke gerelateerde activiteiten zoals NLdoet, Burendag, Nationale Natuurwerkdagen, Earth Day, Fête de la Nature, etc. en het inspelen op de behoefte van bedrijven en organisaties voor teambuilding, MVO en MBO activiteiten het schrijven en opvolgen van projectvoorstellen en opvolgen en invullen van formulieren voor financieringsmogelijkheden, etc. In 2024 zijn er 2 ontwikkelingen geweest waarmee de organisatie versterkt werd voor het bijhouden van het groeiend aantal projecten en vrijwilligers:

De mandagen voor organisatie waar de directeur bij betrokken is (1), zijn niet veel anders dan in 2023, omdat hij al jaren meer dan fulltime bezig is. De uren van Maxime (2) zijn wel significant toegenomen, omdat zij in 2023 in juni begon en in 2024 het hele jaar werkte. De uren voor organisatie van de kerngroep staan onder 3. Veel tijd is in 2024 besteed aan de organisatie van de Meergroentewinkel en een nieuwe website.

Tabel 1: Projecten overzicht 2024 *Onderstaand staan de projecten van 2024 met de mensdagen en organisatie-uren en de aantallen vrijwilligers die hebben deelgenomen. Grote ontwikkelingen, die nader besproken worden, zijn met deze kleur aangegeven. De projecten waarvan we afscheid namen staan in groen aangegeven, nieuwe in deze kleur.*

volgnr	Project	startjaar	opp 2024 (ha)	mandagen 2023 *	mandagen 2024 *	org. uren	Deelnemers '24 **
A	Organisatie						
1	Dagelijkse leiding	2011	nvt	604,5	569,5	1338	
2	Bedrijven/Sociaal	2023	nvt	103,3	284,75	1139	
3	Kerngroep	2023	nvt	510	410	519	
B	Natuurmarketing						
4	Columns,Vlogs, Nieuwsbrieven	2006	nvt	188	161,5	286	4
5	Boek BlindSpots	2011	nvt	0	30	120	5
6	Boom uitdeelactie	2009	nvt	661,75	621	73	620
C	Beheer projecten						
7 - 11	Bloemenweides Floriande HD	2008	6	44,5	53	37,5	10
12 - 17	Bloemenweides Overbos HD	2007	4	24,5	22	36,25	10
18	Spoorlaan HD	2021	0,5	1,5	2	1,5	4
19	Bloemenweide Ziekenhuis HD	2022	1	19,5	2,25	1	4
20 - 23	Bloemenweides Heemstede	2018	2,9	53,5	41	12	12
24	Pabstlaanpark HD	2021	2,5	244,5	78,25	55	25
25	Groene Carré HD	2009	1	16,25	19,25	19	15
26 - 31	Groene Weelde HD	2010	20	23,5	124	40	75
32	Wandelbos HD	2022	6	9	0	0	0
33	Houtwijkerveld wijktuin HD	2010	2.5	57,5	96,5	19	60
34	Rotsen veld HD	2011	1	64,5	47	24	6
35	Meermond HS	2013	5.5	661,5	755	225	30
36	Landgoed Groenendaal HS	2015	90	370,5	63,5	37	20
37	Sorghbosch HS	2018	6	198,5	64	26,5	15
38	C-Bèta	2024	3	0	174,25	97,5	80
40	Zonnepanelenveld HD	2017	0,01	1	1	1	1
37	Jansonius terrein HD	2018	1	34,5	48,75	42	8
41 - 61	Meerbomen.nu	2020	1000+	1755,5	988,75	504,5	250
62 - 63	Teylingen	2021	3,75	166,75	78,25	68	12
64	Fort Kudelstaart	2020	1,5	190	91	61	10
65	Waterzuivering Aalsmeer	2021	3	10	10	5	10
D	Bouwprojecten						
66	Insectenhotels	2009	nvt	29	157,5	70	120
E	Stadslandbouw						
67	Nanningatuin HD	1996	0.2	126,75	143,75	255	6
68	Voedseltuin Park 2020 HD	2015	0.45	932,2	475,45	350,5	200

69	Pharostuin HD	2022	0,1	1	0	0	
70	Kas Rijsenhout	2022	1	866	691	370	120
71	Lincolnpark HD	2022	1	643	1167	581,5	180
72	Tuin Den Burgh HD	2018	0.1	103,75	69,25	59	25
	totaal		1155.26	8716,25	7260,45	6473,75	nvt
F (extra)	Educatie						
73	Stagebegeleiding/deelname	2008	nvt	216	170	74	43

*HS=Heemstede; HD=Hoofddorp

*Met mensdagen worden hier vrijwilligersmensdagen bedoeld. Die zijn meestal niet 8 uur, maar 6 of 7 uur, waarvan circa 1-2 uur besteed wordt aan rondleidingen, socialiseren, koffie drinken, etc. en er 4-6 uur netto echt gewerkt wordt.

**De deelnemers per project kunnen niet opgeteld worden omdat veel mensen aan meerdere projecten meewerken.

2 Natuurmarketing

2.1: Publiciteit (nr. 4 in tabel 1)

Natuurmarketing is een essentieel onderdeel van ons werk. Gezien de vooroordelen die er over het werken in de natuur bestaan, is een permanente stroom van nieuws nodig om te onderstrepen hoe leuk, voldoening schepend en gezond het is om samen de handen uit de mouwen te steken en om door te geven hoeveel inspiratie en energie dat op kan leveren. Die stroom van nieuws is bedoeld om steeds meer mensen te bereiken en levert op termijn hopelijk het draagvlak op waardoor ze besluiten om ook een keer te komen kijken en mee te doen. Het team wat zich daar voor inzet naast de directeur die de meeste inhoud verzorgt zijn :

- Mieke van Leeuwen spreekt vlogs in en redigeert publicaties;
- Dick van de Spek is dagelijks actief op sociale media, houdt relevante ontwikkelingen in de wereld bij om op in te spelen en verzorgt het doorgeven van de MEERGroen berichtgeving op Facebook, Youtube, Twitter, Mastodon, Instagram en andere relevante kanalen;
- Grant Holton is bezig met de ontwikkeling van een internationaal netwerk. Hij zoekt partners en verbindingen met andere groene organisaties en ook het bedrijfsleven om de MEERGroen en de Meerbomen.nu aanpak buiten Nederland aansluiting te laten vinden. In 2023 heeft dat geleid tot veelbelovende ontwikkelingen in Engeland, Ierland, Schotland en Wales. En in 2024 heeft dat weer geleid tot een EU-Erasmus project met Ierse, Franse, Spaanse en Italiaanse Ecosystem Restoration Communities (ERC) groepen om de MEERGroen/Meerbomennu methode daar op te zetten en uit te bouwen.

Alle columns, vlogs en persberichten sinds 2006 zijn te vinden op: <https://stichtingmeergroen.nl/blog/>. De nieuwspagina is voorzien van een handige zoekfunctie op onderwerp, datum, seizoen, gemeente, krant, soort, project, etc.

De natuurmarketing in 2024 bestond uit:

- Persberichten over activiteiten met een bredere ambitie dan de dagelijkse MEERGroen projecten (in 2023 15x). Onderwerpen betreffen zaken als NLdoet, burendagen, Nelson Mandela dag, Fête de la nature, de start van het C-Bèta project, bollen planten, boomweggeefacties in Haarlemmermeer, Heemstede, Aalsmeer, Teylingen, Insectenhotel cursussen en plaatsingen, start van het Meerbomenseizoen, orchideeën- en bloemenweide excursies, het uitvliegen van de Slechtvalken e.d. Soms hoeven we geen eigen persberichten te sturen: dat gebeurde 3x dit jaar toen we door SHARE Meets tot het duurzaamste bedrijf van 2024 van de Haarlemmermeer verkozen werden en

bij de ontwikkelingen rond Lincolnpark en C-Bèta werd de publiciteit voor ons verzorgd door de gemeente en betrokken bedrijven.

- De tweewekelijkse Flora en Fauna column in de HC en op de website kwam 25x uit in 2024. Inmiddels zijn er 592 columns verschenen. De column is gericht op het onder de aandacht brengen van bijzondere flora en fauna in de Haarlemmermeerpolder. Dus 592 soorten zijn er inmiddels behandeld van de ca 10.000 soorten die er in de polder voorkomen. De gedachte achter de column is dat als het algemene beeld is dat de Haarlemmermeer ‘een kleibak is met wat aardappels, onkruid en veel kantoren’ dat er minder zorgvuldig met het beheer van de openbare ruimte wordt omgegaan dan wanneer men zich realiseert dat er talloze bijzondere en zeldzame soorten voorkomen en dat er ook in de Haarlemmermeer bijzondere natuur voorkomt die de moeite waard is om een eigen plekje te gunnen, te bekijken en te beschermen. Een 2^e en 3^e reden voor de column is om contacten te leggen met andere natuurkenners en mensen die mee willen helpen om de handen uit de mouwen te steken. Per column komen er tussen de nul en 10 reacties, afhankelijk van het onderwerp.
- De wekelijkse blog op zaterdagavond op de website (52x in 2023) met een overzicht van wat er die week gebeurd is. Inmiddels zijn er 526 blogs verschenen sinds 2014.
- De 4-wekelijkse vlogs op youtube had 10 producties in 2024. Deze vlogs geven een maandelijks overzicht in de vorm van filmpjes en foto’s van de manier waarop we werken en de resultaten. Bij het maken van de vlogs, met mede als doel om ook de jongere generaties te bereiken, hebben een aantal mensen intensief meegewerkt zoals Mieke van Leeuwen, Grant Holton en Mario Elswout. De vlogs lopen sinds oktober 2017 en sinds die tijd zijn er 113 gemaakt. Het aantal abonnementen op ons St.MEERGroen kanaal laat met 134 (plus 22 in 2024) nog te wensen over. Naast onze eigen producties worden er regelmatig documentaires over ons gemaakt die we, waar mogelijk, in de vorm van een playlist ‘meenemen’. Dat kan niet als de video embedded in een webartikel of facebookpagina staat. Er zijn er dus nog veel meer. In 2024 door bv NHmedia (1x), regionale media kanalen van Charles Duijff (2x) en voor het Meerbomen project (1x)

	Vlogs	Playlists					
		Internationaal	Meerbomenu	MEERGroen in het nieuws	Meerradio/ MeerTV	Voor 2018	Totaal
Sinds:	2018	2021	2020	2020	2013	2013	nvt
Aantal:	113	11	13	10	22	29	198
Bekeken:	9326	1088	6415	1736	9242	5611	33418
Gemiddeld	82.5	99	493	144,5	420	193,5	169

Ten opzichte van 2023 zijn er 20 filmpjes bij gekomen en is er 4700 keer meer gekeken. Het meest bekeken filmpje is uit de oude doos van MEERTV en gaat over boerenwormkruid met 2476 hits. De best bekeken filmpjes van 2024 gaan over de slechtvalken. Die zijn respectievelijk 1184 en 346 keer bekeken. Ook de Binnenste buiten filmpjes doen het goed met 2x ruim 700 hits.

- Vanaf augustus 2021 kregen we de gelegenheid om een wekelijkse natuurcolumn in de Heemstedse Courant te plaatsen. Daar hebben we 58 keer gebruik van kunnen maken totdat de

krant in november 2022 opgeheven werd. De column wordt wel gecontinueerd op onze website digitale media in de regio. Er zijn er dit jaar 50 verschenen. Op de site staan er nu 150.

- Alle blogs, columns en vlogs werden ook wekelijkse gedeeld met een aantal digitale media, die deze naar lokale of bredere relevantie door plaatsten in NImagazines.com, 020magazines.com, 023 magazines.com, etc. en naar haarlemmermeer.nieuws.nl, heemstede.nieuws.nl., teylingen.nieuws.nl, bloemendaal.nieuws.nl, etc. waar relevant.
- De website stichtingmeergroen.nl. De website wordt vooral actueel gehouden met de blogs, de flora en fauna columns en de youtube vlogs. De webmaster is Remi van der Laan. Aideen heeft als webdesigner haar professionele oog over de website laten gaan en voor een nieuwe vormgeving gezorgd. Die nieuwe website is ook op een nieuwe versie van het platform over gezet zodat hij weer beter te beheren was. E.e.a. is inhoudelijk afgestemd met Maxime en Franke. Het was een monumentale klus met een mooi resultaat.

- Bezoek website 2023 en 2024. De Google analytics resultaten laten een beetje vertekend beeld zien t.o.v. wat er vorig jaar gerapporteerd is. Dit jaar bleken er opeens geen gegevens meer te zijn van voor mei 2023, terwijl de gegevens van die periode vorig jaar wel beschikbaar waren en heel dynamisch. Daarom is de grafiek van vorig jaar ter vergelijking ook afgebeeld. Duidelijk is dat het gemiddelde aantal bezoekers stijgt van 200 in 2022 naar 300-400 in 2023 tot 400 in 2024. Daardoor is ook het aantal jaarlijkse bezoekers van 13000 naar 17000 toegenomen. De trend is dus positief.
- Sociale media. Dick van der Spek was voor MEERGroen actief op sociale media. Hij verwerkte de columns, vlogs en blogs in korte sociale media posts. Om persoonlijke redenen is hij er in 2024 mee gestopt. Voor Dick hebben we nog geen vervanger gevonden. Dus er is dit jaar niet zo veel gebeurd. We missen zijn hulp.
- Twitter, nu X. Het twitteraccount is @SMEERGroen account met 1.085 berichten. Door de capriolen van Elon Musk is X uit de gratie aan het raken. We hebben nog 1.563 volgers. Dick is ook de vervangers Mastodon en Threads gaan gebruiken. Bij Mastodon hebben we op dit moment 1165 volgers na 77 posts en bij Threads zijn we net begonnen met 60 volgers.
- Op LinkedIn zijn we in 2022 actief geworden en hebben nu 394 volgers (+170 in 2024).
- Facebook. Op Facebook hebben we inmiddels 786 volgers (+81 in 2024) en SMEERGroen leverde 609 likes op.
- Op Instagram zijn we in 2021 actief geworden. Eind 2024 waren er 1.389 volgers (+93) met 559 posts.

- Meerbomen.nu: De MeerbomenNu actie is nu voor het 5^e seizoen een speerpuntproject geworden van ecologisch beheer en de samenleving daarbij betrekken. In de eerste 4 seizoenen t/m 1 april 2023 hebben we ruim 2 miljoen boompjes verplant in Nederland en 200.000 in Duitsland (plus 120.000 door MEERGroen van 2009 t/m 2020).
- Nieuwsbrieven. Er zijn sinds 2018 2 nieuwsbrieven opgezet: een algemene en een Engelstalige voor de Park 2020 community. In 2024 is het weer gelukt om 4 nieuwsbrieven uit te brengen, waarvan één als een Chat GTP experiment. De algemene nieuwsbrief heeft 380 abonnees en de Park 2020 nieuwsbrief 161.

2.2 Boeken Code Rood en Blind Spots (nr. 5 in tabel 1)

2.2.1 Code Rood: In Oorlog met onze leefomgeving

Wat we als MEERGroen willen, de analyse en drijfveren daarachter en hoe we het doen, is nogal een verhaal. Dat verhaal is het best samen te vatten met de bekende slogan: 'Think Global, Act Local'. Het is over de jaren heen gebleken dat dat voor de meeste mensen een 'ver van hun bed' concept is. En dat komt weer omdat de wereld zo ingewikkeld is gemaakt met die 8 miljard mensen die door elkaar krioelen en elkaar en hun toekomst vooral in de weg zitten, dat de meeste mensen zich terugtrekken in een zelf gekozen miniwereld en de boel de boel laten, of dat nu hun taakomschrijving is of hun voetbalclub of gezin. Ook biologen, die zouden moeten kunnen zien dat de menselijke samenleving zijn eigen leefomgeving en toekomst in gevaar brengt, lijken dat te doen, door zich vooral te focussen op detail onderwerpen zoals; 'orchideeën', 'vogels' of minutieus wetenschappelijk onderzoek. Als Stichting MEERGroen leven en werken we vanuit het idee dat het anders moet kunnen: dat je van elke dag een feestje kunt maken, voor jezelf, je wijk, de samenleving en de natuur. Maar dat vereist wel dat we een zachte landing moeten regelen voor de vele ecologische crises die we als homo economicus oproepen. Dat is een groot verhaal, dat niet zomaar in 10 minuten verteld kan worden en dat nogal binnenkomt. Daarom hebben we deze analyse en de aanpak maar eens op papier gezet zodat het rustig gelezen en herlezen kan worden. Dit Nederlandstalige boek 'Code Rood, In Oorlog met onze leefomgeving' is na 10 jaar schrijven en bijslipen in 2018 in druk verschenen. We hopen dat het op deze manier kan bijdragen aan het verspreiden van het MEERGroen gedachtegoed en het op gang brengen van een maatschappelijke discussie, die hopelijk leidt tot het uitbouwen van MEERGroen of partnerschappen buiten de regio waar we tot nu toe werken. Van dit boekje zijn inmiddels bijna alle exemplaren verkocht.

2.2.2: Blind Spots of mankind

2018 ligt alweer geruime tijd achter ons, zeker gezien de voortrazende ontwikkelingen rond klimaat en de biodiversiteit. Ook bij MEERGroen en de meerbomen.nu campagne is er veel in ontwikkeling. Voor een actualisering en ook om mee te bewegen met het feit dat er steeds meer alleen Engels sprekende mensen in Nederland wonen en werken en omdat ons werkterrein ook verschuift naar buiten Nederland, werken we alweer een tijdje aan een nieuwe Engelstalige versie. De titel Blind Spots wijst op het feit dat we niet alleen in oorlog zijn met het ecosysteem, maar dat het erop lijkt dat de stedelijke samenleving blind is voor het feit dat het niet alleen gaat om de mens, maar dat die onderdeel is van om het hele ecosysteem en zo zijn er nog wel meer zwaarwegende blinde vlekken. De basistekst was klaar begin 2024 en in dit jaar zijn we druk aan de gang geweest met het vragen van feedback, het omzetten van Denglish in English. Bij Code Rood heeft dit proces een jaar of 10 geduurd. Hopelijk gaat het deze keer sneller en kunnen we in 2025 aan de vormgeving en het uitgeven gaan werken.

2.3 Boomweggeefactie (nr. 6 in tabel 1)

De boomweggeefacties bestaan uit het beschikbaar stellen van de verzamelde bomen en struiken aan particulieren om hun tuin en terreinen natuurvriendelijk mee in te richten. Het valt dus deels onder de Meerbomen.nu actie, maar die is vooral gericht op eigenaars van grotere terreinen, die honderden tot (tien)duizenden bomen afnemen en meestal zelf planten. Die groep van professionals en semi professionals bedienen we normaliter tussen 15 november en 15 maart. De dynamiek richting de burgers is heel anders. Daar ligt de focus op kleine aantallen bomen voor grote aantallen mensen en veel aandacht voor voorlichting over biodiversiteit, snoeien en verzorging. Om de soms overweldigende belangstelling in goede banen te leiden, is er een handige bomenplannertool ontwikkeld waarbij mensen moeten inschrijven op een tijdslot. Het aantal mensen per tijdslot kan afgestemd worden op de capaciteit van de organisatie. In februari en maart zijn er in Aalsmeer (1x), Hoofddorp (2x) en Sassenheim (1x) uit onze bomenhubs 4 grote uitdeelacties gehouden, waar massaal gebruik van werd gemaakt door ca 500 mensen die 35.000 boompjes afnamen. De overige 125.000 boompjes gingen weg via 1 op 1 contacten naar grote afnemers zoals boeren en voedselbosontwikkelaars. In december waren er sinds 1-11 alweer 40.000 boompjes verzameld en gingen er in Hoofddorp 3700 uit naar 80 bezoekers.

Altijd veel belangstelling voor boomuitdeeldagen: maart 2024 Park 2020

3 Beheerprojecten

Het overgrote deel van de projecten valt onder de beheerprojecten. We bespreken deze per gemeente.

3.1 Haarlemmermeer

3.1.1: Beheercontract met Gemeente Haarlemmermeer: Bloemenweides IJtochtzone (Floriande en Overbos nrs. 5 t/m 17 in de tabel), Spoorlaan (nr. 18) en Ziekenhuis (nr. 19), Pabstlaan Fruitpark (nr. 24), Houtwijkerveld (nr. 33), Rotsenveld (nr. 34), Jansonius natuurstrook (nr. 40) in tabel 1. Alle in Hoofddorp.

Op 1 september 2018 werd een vierjarig beheercontract afgesloten met de gemeente voor 4 projecten: IJtochtzone, Houtwijkerveld, Jansoniussterrein en het Rotsenveld. De meeste van deze terreinen beheerden we al in overleg, maar zonder beheercontract vanaf 2007, 2008 of 2009. In 2021 werd het contract verlengd en uitgebreid met 2 nieuwe projecten: de bloemenweide van 0,6 ha aan de Spoorlaan en de restauratie van een fruittuin van 1,5 ha aan de Pabstlaan. 1 januari 2023 werd dit contract voor 4 jaar verlengd tot 31-12 2026 en kregen we de gelegenheid om een bloemenweide van 1 ha voor het Streekziekenhuis in Hoofddorp aan te leggen. Dat financierden we met de VOORBeeld prijs: een initiatief van het bedrijf VOOR uit Rotterdam. Een extra plusfactor van deze bloemenweide is ook dat het een ecologische stapsteen vormt tussen de projecten in Hoofddorp (bv de IJtocht) en die in Heemstede (bv

Meermond en het Slot Heemstede). We hopen dat deze weide een aanleiding gaat vormen voor de provincie om alle N201 bermen tussen Hoofddorp en Heemstede door ons te laten 'biodiversiveren'. In de IJtochtzone proberen we de mogelijkheden voor verschillende soorten bloemenweides maximaal uit te buiten. Een derde van de oppervlakte wordt beheerd als akkerkruiden, een derde als weidekruiden, een klein deel als vaste planten, 1,5 ha orchideeënweide en ook werd het ons gegund om een 'rots' biotoop in stand te houden.

1: Akkerkruiden:

Door verschil in grondsoort (en consistent beheer) zijn er in de akkerkruidenweides 3 typen ontstaan: één type waar eenjarige klaprozen, korenbloem en gele ganzenbloem domineren, één waar eenjarige kamille en groot spiegelklokje domineren (op de armste gronden) en één waar klaversoorten domineren (vogelwikke en bonte wikke).

2: Weidekruiden:

Het verschil in beheer tussen weide- en akkerkruiden is dat bij akkerkruiden jaarlijks de grond wordt losgefreesd na het hooien. Weidekruiden en andere vaste planten worden slechts gehooid. In die stukken domineren knoopkruid, gele morgenster, honingklaver, margriet, rode en witte klaver en soms aardaker.

3: Meerjarige bloemenweides:

Een derde type bloemenweide ligt om de skatebaan heen. Daar is 1 ha ingericht met heuvels en poelen waar meerjarige soorten zoals boerenwormkruid, walstro, knoopkruid en honingklaver afgewisseld worden met natte plekken. Op die natte plekken hebben we sinds 2019 veel rietorchissen, echte koekoeksbloem en een dichte begroeiing van grote ratelaar tot ontwikkeling weten te krijgen waardoor riet en gras teruggedrongen worden ten bate van meer bloei.

4: Orchideeënweide:

Een vierde type bloemenweide bestaat uit laaggelegen (10-15 cm boven grondwaterniveau) grond met rietorchis, moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, ratelaar en parnassia en oevervegetatie met gele lis, moerasvergeetmijniet, rolklaver, dotterbloem, koninginnenkruid, egelskop, pijlkruid, watermunt, waterweegbree en kalmoes.

5: Rotsbiotoop:

Een vijfde soort bloemenweide hebben we weten te redden van de ondergang bij het afbreken van de hoogspanningsmasten in 2021. Die stonden op grote stenen voeten van 20 x 30 meter groot.

Op en tussen die 4 stenen voeten groeien clusters rode spoorbloemen en ze vormen de enige spontane groeiplek van de vuilboom in de Haarlemmermeerpolder. We troffen daar ook meidoorn, sleedoorn, lijsterbes, rode kornoelje en een paar appelbomen en druiven aan. Op ons verzoek zijn de voeten niet weggehaald bij het verwijderen van de hoogspanningsmasten. Jaarlijks houden we de wildgroei van riet

en rode kornoelje bij om de waardevolle soorten ruimte te geven.

RVR heeft verschillende machines ingezet voor hooien, frezen, zaaien van bloemenweides en moerasgebieden

In tabel 1 staan de besteedde uren aan organisatie en begeleiding en de mensdagen vrijwilligerswerk die in 2022 en 2023 besteed zijn aan deze projecten. Voor het machinewerk (maaieren, hooien, frezen) wordt Loonbedrijf RVR ingehuurd

Het Pabstlaan fruitpark is in 2022 nieuw ingericht en wordt maandelijks beheerd. Bij de aanleg van het Pabstlaan fruitpark waren we al een jaar of 15 geleden betrokken. In een gazon van 1,5 ha waren met de gemeente en de wijkraad fruitcirkels aangelegd met in het midden een 15-tal hoogstam fruitbomen. Na 10 jaar met alleen gazonbeheer was dat park verloederd. Het aantal fruitcirkels is toen door MEERGroen en de wijk uitgebreid van 15 naar 35, er zijn 200 oude fruitstruiken gered en 650 nieuwe aangekocht net als 20 extra hoogstam fruit- en notenbomen. Om de fruitstruikjes niet ten onder te laten gaan door mensen die er doorheen gaan lopen zijn de cirkels ingezaaid met akkerkruiden. Deze hebben nu 3 jaar uitbundig gebloeid op 120 m³ toegevoegde compost. In het verlengde van de 1,5 ha lag nog een veld van 1 ha waar niet veel mee gebeurde. Via een aanvraag bij het Oranjefonds hebben we vorig jaar budget geregeld om die ha in te richten als een boomgaard met 150 appelboompjes. Die boomgaard is goed aangeslagen en wordt in het beheer meegenomen.

Het Pabstlaan fruitpark in volle bloei

Het idee is om met de wijk, het wijkcentrum en de scholen beheer-, oogst- en genietdagen te houden. Dat is in 2024 gebeurd ter gelegenheid van NLdoet (maart), Fête de La Nature (juni) en de Nationale Burendag (september). Helaas was na 2 jaar de fut in de wijk eruit. Het volledige beheer in 2024 deden we met een

paar eigen mensen en af en toe een stage groep of bedrijf. Dat betekent dat we de bloei condities niet optimaal kunnen houden en dat de bloemencirkels zullen vergrassen. We hadden gehoopt de bloei zeker 5 jaar vol te kunnen houden. Maar dat gaat waarschijnlijk niet lukken. Inmiddels zijn de fruitstruikjes zo groot dat ze weinig risico lopen om onder de voet te worden gelopen. En dan kan het gras binnen de cirkels in het gazon beheer worden meegenomen.

3.1.2 Recreatieschap Spaarnwoude (nr. 25 t/m 31 in tabel 1)

In drie gebieden van recreatieschap Spaarnwoude zijn we sinds 2009 actief: Groene Weelde, Groene Carre Zuid- en Boseilanden, waar we vooral orchideeënweides ontwikkelden en beheerden en zaailingen oogstten. Door gebrek aan budget en communicatie misverstanden is onze inzet in de terreinen van het Recreatieschap tussen 2015 en 2023 allengs minder geworden. In 2023 en 2024 zijn die problemen aangekaart en opgelost en in 2024 hebben we via de Meerbomen.nu actie tot grote delen van de 4.500 ha parklandschap van Spaarnwoude toegang gekregen om zaailingen te 'redden'. Rond het dorp Spaarnwoude ('oud' Spaarnwoude) en Amsterdam wordt dit door andere MeerBomenNU groepen verzorgd. MEERGroen is voor de meerbomencampagne vooral in een groot deel van de 1200 ha in de Haarlemmermeer ('nieuw' Spaarnwoude) actief. Er is een groot verschil tussen de aanplant in die 4500 ha en dus ook de aantallen zaailingen en soorten. In sommige terreinen staat over 50 ha alleen 3 soorten wilgen en populieren en gedragen rode kornoelje en braam zich als een invasieve exoot. Dat komt mede door de overmaat aan hondenplas en -poep die er jaarlijks wordt uitgestort. Daar komen we pas aan toe als we een paar 10.000 actieve meerbomen.nu deelnemers weten te mobiliseren. Met de 5-20 mensen per werkdag die we nu hebben, focussen we vooralsnog op terrein met gewilde soorten. Vooral in de Groene Weelde, dat voor de Floriade 2003 is aangelegd, hebben veel gewilde soorten zich massaal uitgezaaid, zoals zoete kers, eik, haagbeuk, hazelaar, bosroos en ook soorten als rode en zwarte bes. Dé ontdekking van 2024 was dat de wegedoorn het ook goed doet op Haarlemmermeerse klei met 100den zaailingen van 2 moederstruiken. Dat is voor de polder een nieuwe soort, die het waard is een wat brede verspreiding te krijgen.

Groene Carre Zuid (nr. 25 in tabel 1)

In 2009 hebben we met eigen budget een kuil met afstervende bitterwilgen vergraven van 1 biotoop naar 7 biotopen. 5 daarvan bestaan uit een nat-droog gradiënt en 2 uit bos waarbij we 1 deel bos selectief dunnen tot een zo gevarieerd mogelijk loofbos en een ander deel laten we ongemoeid zodat de berken daar gaan domineren en de (bittere) wilgjes blijven afsterven. De nat-drooggradiënt bestaat uit een vijftal zones van amfibieënpoel via een kletsnatte zone, tot steeds droger tot 2,5-3 m boven het grondwaterniveau. Doordat de bodem bestaat uit voedselarme zandige klei (ex Waddenzee zandbank) met daarin schelpen en brak kwelwater en de laagte geen afwatering heeft en dus soms droog staat en soms helemaal vol met regenwater, is er midden in de Haarlemmermeer een soort duinvallei ontstaan die zeer rijk aan soorten is geworden. Vaak mooier dan menige duinvallei op de Waddeneilanden.

Op minder dan 1 ha groeien er inmiddels 2000 rietorchissen, 30.000 moeraswespenorchissen, 200 brede wespenorchissen, 200 zomerbitterling, 200 rondbladig wintergroen, 500 moeraskartelblad, 10.000 grote ratelaars, 3 soorten ogentroost en 3 soorten duizendguldenkruid. De laatste ontwikkeling is dat parnassia (een duinvallei plant) zich tot meer dan 30.000 exemplaren heeft uitgebreid.

Al deze soorten zijn bijzonder of heel bijzonder en veel staan op een rode lijst als bedreigd. Daarnaast staan er nog 60-80 andere soorten. In het bos broeden o.a. de blauwborst, fitis, tjiftjaf, zwartkop, winterkoning en nachtegaal. Ook op het gebied van paddenstoelen is het een bijzonder terrein met onder andere de knalrode zwart wordende wasplaat, de fopzwam en verschillende soorten melkzwam. Tussen november en maart verwijderen we de zich massaal opkomende zaailingen van berk, els, populier, (bos, kat, bittere en geoorde) wilgen, rode kornoelje, maar ook de overtallige zaailingen van kers, den, zwarte els, meidoorn en duindoorn. Deze krijgen via de Meerbomen.nu actie weer een nieuwe standplaats waar ze groot kunnen

worden. Rond NLdoet maaien en hooien we de duinvallei. In 2024 werd ook het verzamelen van zaden bv van moeraskartelblad, parnassia en orchideeën geïntensiveerd.

40 kilo zaad van 50 soorten vereist drogen, schonen en een muizenvrije opslag zoals in ons Meijerslaan hoofdkwartier

Groene Weelde / Boseilanden(nr. 26 – 31 in tabel 1)

Ook in de Groene Weelde houden we sinds 2009 een aantal orchideeënweides bij. Bij de Big Spotters Hill is inmiddels het aantal soorten orchideeën toegenomen van 1 tot 4 : de eerste soort was de rietorchis daarna volgde de brede wespenorchis toen de moeraswespenorchis en sinds 2020 neemt ook de grote keverorchis snel in aantal toe. Het wachten is op de bijenorchis. Deze orchideeën komen tot ontwikkeling door consistent en handmatig beheer. Ook hier bestaat dat vooral uit het verwijderen van massaal opkomende zaailingen: vooral van ruwe berk, zwarte els maar ook de zomereik, zoete kers en rode kornoelje zijn hier redelijk talrijk. Van de boswilg, katwilg en geoorde wilgen dunnen we bestaande bomen, waarbij de slieten ook elders geplant worden. In 2024 konden we in de omliggende bosplantsoenen zoals het Herdenkingsbos bij Vijfhuizen, de Boseilanden en ook rond het dorpje Zwaanshoek aan de gang. Met de dorpsvereniging Vijfhuizen hebben we een combi-actie gehouden door samen boompjes uit het Herdenkingsbos te redden door die bij het MH17 monument in een windsingel om een nieuwe boomgaard te planten.

3.1.3 C-Bèta terrein

Een veelbelovend nieuw project in 2024 was het 3 ha grote C-Bèta terrein. Dat is een 3 ha proefterrein voor duurzaamheidsexperimenten binnen het 350 ha Schiphol Logistics Park van SADC (Schiphol Area Development Corporation). Het is gelegen rond het Duurzaamheidscentrum in en naast een monumentale boerderij waar allerlei bedrijven en startups gehuisvest zijn. Eén daarvan is het NMCX: het duurzaamheidscentrum van de gemeente Haarlemmermeer, wat vroeger in De Heimanshof was gevestigd en waar o.a. het schooltuinenprogramma aan ten grondslag lag. Op 2 manieren raakten we betrokken:

- 1: Naast dat centrum lag een hazelnotenbos met behoorlijk wat biodiversiteit dat erg verwaarloosd geraakt was. Al 10 jaar probeerden we dat in beheer te krijgen, maar o.a. door veel personeelwisselingen bij SADC kwam dat er niet van.
- 2: SADC heeft grote ambities op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid en eigenaarschap van omwonenden en bedrijven in en om het 350 ha grote terrein. Eind 2023 was daarover een bijeenkomst, waar we bij uitgenodigd waren. We hebben daar onze hulp aangeboden voor de activiteiten waar we ervaring mee hebben: biodiversiteit ontwikkelen en burgerparticipatie stimuleren.

De verticale tuin op de C-Bèta bloemenweide

Al op 4 januari leidde dat tot een vruchtbaar gesprek op directieniveau met het verzoek een kennismakingstraject voor het 3 ha C-Bèta terrein te formuleren. Dat was snel gemaakt en al op 20 april werd de eerste fase gerealiseerd: een 1,5 ha bloemenweide met 5 types vegetatie, die deels met de hand en deels machinaal is uitgevoerd voor 1 mei. Blikvanger van de bloemenweide is een verticale tuin met zitje van 100 m³ kalkrijke, voedselarme grond die met dakpannen en natuursteen en een rioolbuis als creatieve en speelse elementen, die luwte, eetbare kruiden en bloei biedt in het vlakke Haarlemmermeerse landschap (foto). Op dat terrein zijn in de loop van 2024 nog verschillende beheerdagen gehouden: zoals het weg halen van de ongewenste soorten (distels en grassen), de aanleg van een klimaatbosje van 500 boompjes en het maken van takkenrillen als afscheiding en schuilplaats voor kleine dieren. In 2025 wordt dat gecontinueerd met nog meer takkenrillen, stammen wallen en een windsingel/klimaatbos van 3000 boompjes a la die op het Lincolnpark met veel verschillende boomsoorten.

Ook ontstond er interesse voor het Lincolnpark kas concept. Die kas is deels voor teelt en deels als sociale en educatieve ruimte. Door allerlei vergunning technische zaken is de kas in 2024 nog niet gerealiseerd, maar begin 2025 wordt hij neergezet. En daarnaast komt er een groentetuin, die hopelijk met het NMCX als schooltuin kan worden gebruikt.

Van de 3 ha is daarmee 1.8 ha ingevuld. Een halve hectare bestaat uit het bestaande hazelnotenbos en 0,35 ha is een strook tussen het Hazelnotenbos en de monumentale boerderij. De rest bestaat uit gebouwen en parkeerplaatsen. Op die 0.35 ha strook naast het hazelnotenbos is ruimte voor een kruiden/kloostertuin, een fruitpark met 500 fruitstruikjes, en een groentetuin die extensief beheerd wordt. Het fruitpark is in juli gerealiseerd en de extensieve groentetuin is in ontwikkeling. Extensief betekent dat er geen intensieve teelten gehouden worden, maar bijvoorbeeld aardappels in het voorjaar en pompoenen en courgettes in de zomer en herfst. Daar is relatief weinig werk aan en veel interesse voor.

We staan te springen om het hazelnotenbos met 600 al 30 jaar oude struiken in gebruik te nemen. In de afgelopen 10 jaar zijn alleen een keer alle struiken op 1 meter hoogte machinaal afgezaagd. Daardoor is er licht in het bos gekomen met een explosie van bramen, populieren en andere soorten. De hazelnoten waren 4 jaar lang ver te zoeken. Het wordt nog een flinke klus om de productie op het potentiële niveau te krijgen. E.e.a. wordt ook weer vergunning technisch belemmerd, omdat er inmiddels bijzondere soorten zoals uilen, hermelijnen en zangvogels verblijven. En het lijkt moeilijk om overheidsinstellingen zoals de

omgevingsdienst te overtuigen van het feit dat wij met handmatig beheer en 40 jaar ervaring het beste beheer kunnen uitvoeren om e.e.a. te optimaliseren. Maar ooit zal het wel op zijn pootjes terechtkomen.

Wij zijn geen groot fan van logistieke bedrijventerreinen. Maar in die 350 ha komt ook ruim 100 ha groen. We kijken niet zozeer naar wat een institutie of persoon niet goed doet. We werken liever mee met de positieve intenties. Ook als dat maar 10% of 20% van ons ideaal is. Dan raak je met elkaar in gesprek en kun je die 20% opwaarderen naar 40% of 80%, en uiteindelijk misschien wel 100%. Op die manier zijn we aangehaakt. Het doel op het C-Bèta terrein is wederkerigheid, respect en momentum te vinden en dat uit te bouwen naar 100 ha biodiversiteit en klimaatbos.

Een begin is daarmee gemaakt door het bestaande ecologisch beleidsplan te analyseren en aan te vullen. Er was zoveel aan te vullen dat er zicht is op een nieuwe versie. Zo groeit de samenwerking en komen we allemaal verder.

3.1.4 Zonnepanelenveld (nr. 39 in tabel 1)

Langs de rondweg Hoofddorp Noord, de N201, ligt een groot zonnepanelenveld van 20 ha. De beheerder had behalve voor de opwekking van duurzame zonne-energie, ook belangstelling om de waarde van biodiversiteit onder de aandacht te brengen. Zo zijn er gesprekken gestart om een combinatie van bloemenweides en vaste bloeiende beplanting langs de rondweg aan te brengen en een viertal insectenhôtels. In 2020 zijn 4 insectenhôtels geplaatst. In 2021 zijn er omheen kleine bloemenweides aangelegd. Waar nodig wieden we de bloemenweides en houden we de insectenhôtels bij (vooral aanvullen van bamboe stokjes om de vulling strak te houden). Er is ruimte om van de 200 m² bloemen naar 5.000 m² te gaan. Dat blijven we promoten, maar het is nog niet gelukt.

3.2 Aalsmeer: Zeilfort/Fort Kudelstaart (nr. 64 in tabel 1) en Waterzuivering (nr. 65 in tabel 1)

In Aalsmeer ging het niet goed in 2024. We hadden er 2 projecten: het Zeilfort in Kudelstaart en de oude waterzuivering in Aalsmeer. Het Zeilfort beheerden we met de beoogde uitbater van een concept dat draaide om zeilen. Wij deden het ecologisch beheer op het 1,5 ha fort eiland dat bestond uit duinzand. Maar door 8 jaar lang procederen door omwonenden en concurrerende ondernemers is er door die uitbater in 2024 een punt gezet achter het plan. In april is het fort weer teruggegaan naar de gemeente en er gebeurt weinig meer dan gazon maaien, nadat in een woeste actie alle bomen voor 1 april zijn verwijderd. Daarvan hebben wij er nog 6000 weten te redden voor de Meerbomenu campagne. Schrijnend aan deze situatie was dat die processen 8 jaar lang vooral draaiden om het kappen van een aantal bomen. Met de gemeente als beheerder kon alles kappen opeens wel en werd er niet meer geprocedeerd.

De waterzuivering hadden we in gebruik gekregen van de gemeente en Waterschap Rijnland. Dat liep 3 jaar prima tot er een nieuw college aantrad en de aandacht bij de gemeente wegviel om ecologisch beheer te promoten. Rijnland was wel passief geïnteresseerd, maar is als civiel technische organisatie toch vooral op andere zaken gefocust dan ecologisch beheer en burgerparticipatie. En we kunnen ons niet veroorloven te veel mee te gaan in het gemeente en Rijnland vergadercircuit als er weinig rendement uit komt. Het bomenhub concept vanuit de waterzuivering hebben we in najaar van 2024 mede opgegeven, omdat er in en om Aalsmeer niets meer verzameld wordt.

3.3 Heemstede

3.3.1 Algemeen

In Heemstede zijn we sinds juli 2013 actief. Het eerste project was Speelbos Meermond (5,5 ha), waar elke vrijdag door een groep van 15-20 mensen wordt gewerkt. Sinds 2015 wordt er ook in landgoed Groenendaal (90 ha) gewerkt met de boswachters. Sinds 2018 hebben we er een 6-tal bloemenweides van

totaal ruim 2,9 ha ontwikkeld. In 2019 kregen we een gebouw van de gemeente in bruikleen, dat dienst doet als slecht weer werklocatie, voor het bouwen van insectenhôtels en nestkasten, vergaderingen, cursussen en lezingen. In 2022 kwam er na 6 of 7 jaar overleg beweging in een beheercontract van het Sorghbosch (6 ha). 2024 werd leuk afgesloten met de verkiezing van MEERGroen als een van de 3 vrijwilligersorganisaties van het jaar 2024.

Er zijn ook minder leuke ontwikkelingen. Aan de wekelijkse natuurcolumn in de Heemstedse Courant, sinds augustus 2021, is in november 2022 een einde gekomen doordat de krant werd opgeheven. Op die manier hoopten we meer in contact met de samenleving te komen en aan meer vrijwilligers. Digitaal wordt de column nog wel gecontinueerd op verschillende media. In 2024 is er ook een eind gekomen aan 2 van de 6 bloemenweides. De Thorbeckelaan bloemenweide werd beëindigd, omdat we alleen met mensen uit Hoofddorp aan het werk waren, hoewel de wijk gevraagd had om hulp. Maar de afgelopen 2-3 jaar werd er niets meer bijgedragen aan het beheer. Dat is helaas een refrein in veel projecten. Mensen willen wel de vruchten, maar hebben geen zin om te doen wat daar voor nodig is. En wij willen iedereen helpen, maar we zijn er niet voor om al het werk te doen en dat de buurt alleen toekijkt (en meestal nog kritiek heeft ook). Een van de mooiste bloemenweides van MEERGroen was die van de Vrijheidsdreef. 1 ha groot. Maar de gemeente wilde niet meer dat er gefreesd werd, omdat ze bang waren dat boom wortels beschadigd zouden worden, hoewel er ruimte genoeg was om er ruim omheen te gaan. Beide bloemenweides zijn nu helaas bijna volledig vergrast. Deze eenzijdige focus op bomen spreekt ook uit het ecologisch beleid, dat vrijwel alleen op bomen is gericht. Bomen zijn natuurlijk belangrijk, maar ecologisch beleid zou ook aandacht moeten hebben voor andere vormen van biodiversiteit en het draagvlak in de samenleving om er samen iets van te maken. Daar hoort dus ook het genot van allerlei soorten bloemenweides bij. Aan de Blekersvaartweg bloemenweide zijn dit jaar 10.000 of meer bollen toegevoegd. Dan bloeit het niet alleen in de zomer, maar ook aan het eind van de winter en het begin van het voorjaar.

3.3.2 Meermond (nr. 35 in tabel 1)

Rond de bestaande bloemenweides, boomgaard en de inrichting van het moeras zijn er geen grote nieuwe ontwikkelingen geweest. Maar er is genoeg te doen aan regulier beheer. Ons werk wordt door de gemeente extra ondersteund met machinewerk van de gemeentelijke kraandrijver. Landschap Noord-Holland maait en hooit de vlakke stukken van het terrein. En de grote speeltoestellen zoals de kabelbaan zijn dit jaar vervangen en er is een nieuw speelkasteel geplaatst.

Onze groep kan zich daarom op andere zaken focussen zoals het verwijderen van reuzenberenklauwen en Japanse duizendknoop, het maaien van de hellingen, het snoeien van struiken langs de pad, het knotten van wilgen in de winter en het maaien van het riet in de moerassen. Ook het terugdringen van bramen is een constante factor. We oogsten, snoeien en bemesten de fruitbomen en -struiken. Daar staan nog steeds de nodige bramen en ook het bosplantsoen met struikvormige bloeiers en besdragers.

Het soms wekelijkse vandalisme op Meermond en onze 'monumentale' mammoetboom behandeling

In 2024 hadden we extra veel last van vandalisme. Er werd een groep jongeren actief, die overal de bijl of de zaag in zette, van bomen tot informatieborden en onze insectenhôtels, brand stichtten, veel rotzooi aan fietsen, bier en tuinstoelen aansleepten en vernielden. Het ergste wat ze gedaan hebben is onze monumentale Mammoetboom (waar we het 500, 1000 en 3000 jarig bestaan van Meermond bij wilde vieren) bij de grond hebben afgezaagd en verbrand. Gelukkig hebben we ze eind december bij handhaving kunnen aangeven. Hopelijk heeft dat geholpen. Dat zullen we in 2025 zien.

Nog een domper van 2024 was dat er een biodiversiteitspad op Meermond werd geopend met informatieborden. Echter geheel buiten de Meermond werkgroep om, die er al 11 jaar voor zorgt dat die biodiversiteit tot ontwikkeling kan komen.

Dieren

In het moeras leven inmiddels niet 1 maar 2 of 3 waterralparen en steeds meer vogelsoorten leven en broeden in het terrein zoals de ijsvogel, groene specht, grote bonte specht, buizerd en torenvalk, braamsluiper, fitis, tjiftjaf, pimpelmees, koolmees, staartmees, groenling, vink, grauwe gans, nijlgans, wilde eend, krakeend, waterhoen, meerkoet en fuut, merel en zanglijster. In onze bosuilkast broedde dit jaar een torenvalk met 5 jongen die allemaal volwassen werden. Vorig jaar ontdekten we dat er een sperwer broedt. Ook dit jaar bracht het paar 3 jongen groot, maar we waren net te laat om ze te kunnen ringen. De grootste verrassing recentelijk was het spotten van een otter. Maar na die ene keer hebben we hem nooit meer gezien, ondanks het strategisch plaatsen van wildcamera's. Mogelijk was dát het exemplaar dat op doortrek was en in december bij Den Haag opdook.

3.3.3 Groenendaal en andere landgoederen (nr. 36 in tabel 1)

Sinds 2015 werken we met de Meermondgroep ook af en toe met de boswachters van Landgoed Groenendaal. Ook in 2024 is de samenwerking vanuit de Meerbomen.nu kant gecontinueerd en werden er regelmatig grote werkdagen met bedrijven gehouden en putten de boswachters uit de pool van geïnteresseerden van de Meerbomen campagne. Opvallend vaak is daarbij een team van de ING bank aanwezig. Wel 17 x in de afgelopen 1,5 jaar.

Aanstekelijk enthousiasme bij een bedrijvendag in het Sorghbosch

3.3.5 Sorghbosch (nr. 33 in tabel 1)

In 2017 heeft de gemeente Heemstede de relatie gelegd tussen MEERGroen en het Sorghbosch. Dat landgoed van 6 ha is eigendom van drie zorginstellingen. De focus van deze organisaties ligt niet op bosbeheer en daarom was het beheer van dit monumentale landgoed niet optimaal. Jarenlang hebben we geprobeerd de 3 eigenaren op 1 lijn te krijgen voor een gemeenschappelijk beheerplan, door af en toe via stagedagen of NLdoet te laten zien wat de mogelijkheden en voordelen daarvan zijn en hoe het landgoed daarvan opknapt. Op die manier hebben we ca. 100.000 esdoorn zaailingen verwijderd en op takkenrillen verzameld (als schuilplaats voor kleine dieren en t.b.v. insecten en paddenstoelen). Van esdoorns en andere soorten (beuk, veldesdoorn, linde, Europese vogelkers, kardinaalsmuts, hulst, taxus) hebben we overvloedige exemplaren via de Meerbomenactie een andere plek kunnen geven. Misschien in totaal wel 50.000. Naast zaailingen van 20 cm tot 5 m hoog staan er inmiddels ook ca. 800 grote esdoorns van 15 tot 40 m die de monumentale eiken, lindes en eiken verdringen. Hiervan hebben we er inmiddels een 100-tal met wortel en al verwijderd en deze als belijning van paden neergelegd. In 2021 heeft dit geleid, vooral door de hulp van Reinier ter Kuile, tot het afsluiten van een beheercontract met St. Jacob, de eigenaar van 50% van het terrein. Dat heeft weer geleid tot het intensiveren van het beheer op wekelijkse basis, met een vast groepje dat in 2 jaar gegroeid is tot ca 10-15 mensen. Deze werkdagen op zaterdag worden regelmatig aangevuld met bedrijvendagen omdat het werken in een monumentaal landgoed aanspreekt (foto).

In 2022 zijn de vorderingen geëvalueerd en is de samenwerking verder vorm gegeven met St. Jacob. Er wordt nu gewerkt aan een beheervorm waarbij wij het handmatige ecologische beheer doen en het bedrijf DonkerGroen de zwaardere machinale klussen.

Ook is er in 2023 en 2024 gewerkt aan een 10-jarig beheerplan om het landgoed nog 100 jaar het monumentale karakter te laten behouden. In dit plan wordt 10 jaar genomen om de zware esdoornclusters te verwijderen en te vervangen door passender soorten. Dit beleidsplan is weer een aanleiding om met de beide andere eigenaren te overleggen en dit gezamenlijk in te dienen bij de gemeente voor goedkeuring. Maar door wisselingen van personeel bij zowel de gemeente als St Jacob schiet dat nog niet erg op.

3.4 Teylingen (nr. 62 en 63 in tabel 1)

3.4.1. Algemeen

Onder de gemeente Teylingen vallen Sassenheim, Voorhout en Warmond. Wethouder Hooij van deze gemeente was daarvoor wethouder in Heemstede. Door haar achtergrond en mede gestimuleerd door interesse in de gemeenteraad voor de Meerbomen campagne is er een gesprek op gang gekomen om ook een MEERGroen werkgroep in Teylingen op te zetten. Zo zijn er een drietal projecten opgestart die in 2024 hun 4^e jaar ingingen: wijkpark De Horsten (1,5 ha), de oude vuilnisbelt aan de Menneweg (3 ha) en de Meerbomen campagne. Onze activiteiten worden ondersteund door een publiciteits- en voorlichtingsprogramma met persberichten en deelname in de jaarlijkse gemeentelijke GroenDoen markten. De gewenste resultaten (zie onderstaand) bleven niet uit en daardoor hebben we in 2024 een uitbreiding van de werkzaamheden geïnitieerd: van 0,5 ha wijkpark naar 1.2 ha, van 4.000 m² bloemenweide op de Oude vuilnisbelt naar 9.000 m² én in de winter de Meerbomen campagne voor bomen die in maart jaarlijks vanuit de bomenhub worden uitgedeeld. Door een gemeentelijke reorganisatie verliep het contact niet optimaal, waardoor ons beheerplan voor 2024, dat in september 2023 was besproken, pas een akkoord kreeg in december 2024, toen al het werk al gedaan was. Gelukkig werken wij niet als een bedrijf voor geld en protocollen, maar op eigen motivatie. Voor 2025 is de samenwerking weer goed op dreef.

3.4.2. Wijkpark De Horsten

Vanaf het najaar 2021 zijn we aan het werk gegaan in Groenstrook De Horsten. Van dat park van 1,5 ha hebben we toen als proef eerst een halve hectare in beheer genomen. Dat park bestaat deels uit gazon, deels uit bosplantsoen en deels een weide/moerasoever. Behalve het gazon stond alles meters hoog in riet, brandnetels, kleefkruid en zelfs wat Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw. Om het geheel aantrekkelijk te maken en de buurt te mobiliseren zijn er eerst in de herfst 2021 50.000 verwilderingsbollen geplant, deels met de hand en deels met een bollenplantmachine, die van januari tot mei uitbundig bloeien. Bij geschikt beheer zullen deze bollen zich elk jaar verder uitbreiden.

Van mei t/m oktober is er beheer uitgevoerd om de bollen vrij te houden en de interessante soorten (munt, gele lis, ratelaar, dotterbloem, kattenstaart, dagkoekoeksbloem, koninginnenkruid, etc.) beter uit te laten komen. Dat betekent maandelijks maaien met de bosmaaier en een grasmaaimachine. Het doel is om de soortenrijkdom stap voor stap te verhogen en de storende ongewenste soorten terug te dringen.

In 2023 en 2024 begonnen daar mooie resultaten uit voort te komen en die hebben we versterkt met het introduceren van andere soorten vaste planten voor oevers en bos. De ongewenste soorten riet en kleefkruid werden steeds minder en gaven dus minder werk en de bloeiers namen spontaan steeds meer toe, omdat we de concurrentie hadden teruggedrongen. Ook de bollen bloeiden weer fantastisch. In 2024 hebben we de eerste stappen gezet in het nieuwe deel van De Horsten. Omdat de maai-oppervlakte flink groter werd, ook in andere projecten, hebben we geïnvesteerd in een zitmaaier, want met een bosmaaier en een benzine grasmaaier was het niet meer te doen.

3.4.3 Oude Vuilnisbelt Menneweg

Een ander project was de oude vuilnisbelt aan de Menneweg (ca. 3 ha), naast de Kagerplassen. Die is tientallen jaren geleden uit bedrijf genomen en gesaneerd en vervolgens tot een extensief beheerd recreatiepark omgedoopt. Dat heeft geleid tot veel riet, bramen en brandnetels, waar recreatief en ecologisch nog wel het e.e.a. aan geoptimaliseerd kan worden. Omdat we veel ervaring hebben in Heemstede met een soortgelijk terrein van 6 ha op Meermond hebben we in 2021 een proefstuk van 4.000m² in beheer gekregen als bloemenweide en bomenhub voor de Meerbomenactie: van 1 november tot 1 maart worden er tienduizenden zaailingen verzameld die eind maart uitgedeeld worden en van 1 april tot 1 november wordt dit een bloemenweide.

Inmiddels was duidelijk dat het ons toegewezen deel bestond uit zeer natte veengrond. Er zijn verschillende laarzen en schoenen kwijtgeraakt in de zuigende blubber. Ook de akkerkruiden deden het niet optimaal op die plek. Daarom is deze bloemenweide in maart 2023 tijdens de uitdeeldag ingeplant met 4.000 boompjes als een klimaatbos om CO₂ vast te leggen en biodiversiteit te stimuleren. De geselecteerde soorten daarvoor houden wel van natte blubber zoals elzen, berken, zomereiken, 8 soorten wilgen, lijsterbes, populier en op een iets hoger en droger stuk een 20-tal andere soorten zoals meidoorn, beuk, sleedoorn, linde, esdoorn, lariks en meer. Ondanks een zeer droge periode in de zomer is 70 % van de bomen aangeslagen. De bomenhub en de bloemenweide zijn in goed overleg met de gemeente verplaatst naar het naastgelegen drogere deel met een gradiënt van 80 cm tot 2 m boven het grondwater. Van de 5.000 m² is 1.000 m² gereserveerd als bomenhub, 1.000 m² is voor vaste planten (boerenwormkruid, wilde marjolein, lange ereprijs, zeepkruid o.a.), 1.000 m² is met tweejarige soorten ingezaaid (wegdistel, kaasjeskruiden, teunisbloem, pastinaak o.a.), 2.000 m² is voor akkerkruiden (klaproos, gele kamille, gele ganzenbloem, etc) gebruikt en 200 m² is met bosrandsoorten ingezaaid onder bomen (dagkoekoeksbloem, wilgenroosje, vingerhoedskruid o.a.). En ook zijn er orchideeën uitgezaaid (rietorchis, moeraswespenorchis). In 2024 hebben veel soorten zo uitbundig gebloeid zo dat we er weer zaad konden verzamelen.

3.4.4 Meerbomencampagne Teylingen

In Sassenheim was een van de mooiste bomenoogstlocaties van Nederland: een 7 jaar braakliggend tennispark, waar we 3 jaar lang tienduizenden boompjes hebben kunnen redden. Doordat ze massaal groeiden in 1 cm (on)diepe gravel, hadden ze wortels die vaak mooier waren dan die van boomkwekers. In 2024 konden we daar voor het laatst oogsten in april voor er gebouwd werd. Verder zijn er niet veel andere oogstplekken in de omgeving. Totdat we van de provincie Zuid Holland toestemming kregen om een 15 km lange berm van de N206 'na te lopen'. Daar staan op 300.000 m² wel 2 tot 4 boompjes per m². Genoeg om vele bomenhubs jarenlang te vullen. De helft daarvan gaat naar Hoofddorp en de rest naar de Menneweghub of een hub in Noordwijkerhout.

4 Meerbomen.nu (nrs. 41-61 in tabel 1)

De Meerbomen.nu activiteit is DÉ grote ontwikkeling sinds het jaar 2020, die al vaak in de verschillende projecten voorbij gekomen is. Het is niet gekoppeld aan een bepaalde gemeente. Het is de vervulling van een lang gekoesterde wens om onze aanpak niet alleen regionaal, niet alleen in heel Nederland, maar mondiaal uit te rollen en om alle partijen in de samenleving te betrekken bij ecologisch denken en handelen. Deze bottom-up aanpak komt voort uit het feit dat het in 25 jaar niet gelukt is om het top-down vanuit de VN en het internationale bedrijfsleven op gang te krijgen. En nu (nu het eigenlijk te laat is en de problemen en dus ook de zorgen toenemen) is er wel draagvlak aan het groeien voor een ecologische oplossing. En juist het vastleggen van de overmaat CO₂ uit de dampkring is een magische truc om de tijd te winnen die we eigenlijk niet meer hebben. En dat kan met de exponentiële groeikracht van bomen!

Bijna elke dag tussen 1-11 en 1-4 oogsten/redden we 1000den boompjes

4.1 Het basisconcept

Het concept achter de Meerbomen campagne is simpel. Er is in Nederland 400.000 ha bos en ca. 100.000 gemeente plantsoen. Al die bomen en struiken doen hun best om zoveel mogelijk nakomelingen te maken. Dat wordt tegengegaan door (vaak machinaal) beheer. Als gemiddeld 1 zaailing per m² dat proces overleeft (en soms staan er 200/m²) heb je 5 miljard boompjes van 100 soorten die gratis voor het oprapen staan en die nooit groot kunnen worden. Wij halen die boompjes die het niet gaan redden weg (ecologisch beheer) en maken die beschikbaar aan iedereen die zich zorgen maakt over klimaat en biodiversiteit en die er ruimte voor heeft of maakt om ze groot te laten worden. Dat zijn boeren, gemeentes, scholen, projectontwikkelaars, mensen met tuinen of voedselbossen, etc. Er blijkt na 5 jaar ruimte te over te zijn. Die boompjes van 50-100 gram nu, groeien in 10 jaar naar 500 kg en in 20 jaar 1.000 kg of meer. Dat gaat heel snel (exponentieel) zoals alles in de natuur. Die 500-1.000 kg hout legt 1.000-2.000 kg CO₂ per boom vast. Doe dat maar eens met 5 of 10 miljard boompjes als we 1 miljoen Nederlanders kunnen mobiliseren om dat te doen. En wereldwijd is de potentie onbegrensd en kunnen we dus de overmaat aan CO₂ in 10-20 jaar uit de dampkring vastleggen, leert de stedelijke samenleving met de natuur mee te werken, mondiaal samen te werken voor 1 doel en winnen we de 50-100 jaar voor een structurele ombouw van de samenleving die we nu niet meer hebben.

Dankzij het partnerschap en de samenwerking met Urgenda en de Caring Farmers sinds 2020 zijn er inmiddels (december 2024) 25.000 mensen actief in Nederland bij het oogsten/redden van zaailingen uit meer dan 900 bosgebieden. Die boompjes worden georganiseerd in 220 bomenhubs en zijn uitgedeeld aan minstens 5000 belangstellenden, die 100 tot soms wel 70.000 boompjes hebben geplant. En daarnaast zijn er nog wel 5000 stadstuinen waar 1-10 boompjes naar toe gingen. In 2022 en 2023 is de actie uitgebreid naar Duitsland (MehrBaeume.Jetzt) met meer dan 200.000 boompjes en ook in Engeland, Schotland, Wales en Ierland (MoreTreesNow.Eco). Met een gericht initiatief zijn we met een Urgenda/MEERGroen team naar de Change Now duurzaamheidsconferentie in Parijs gegaan in maart 2024, om contacten te leggen met bomenliefhebbers in Frankrijk. Dat is gelukt en in het najaar van 2024 zijn de eerste oogstactiviteiten in Frankrijk gestart onder de noemer Vite.Plusd'Arbres.fr

De Meerbomen aanpak is er één waar we, i.t.t. de overheid en het bedrijfsleven, vertrouwen willen geven aan iedereen die meedoet om de breed levende zorg over klimaat en sociale cohesie om te zetten in positieve energie om er iets aan te doen. De campagne is daarom zo opgezet dat letterlijk iedereen initiatieven (evenementen) mag initiëren, of je nu boseigenaar bent, vrijwilliger of iemand die ruimte heeft

om bomen te planten. Dat is zo'n succesvol concept gebleken dat we (gelukkig) het zicht kwijt zijn op wat er allemaal overal gedaan wordt. Wel weten we dankzij de fantastische bomenplanner dat er t/m april 2024 ruim 2 miljoen bomen verplant zijn in Nederland en 200.000 in Duitsland en dat er in de eerste 2 maanden van seizoen 2023/2024 al tegen de 200.000 bomen gered waren, waarvan er 100.000 alweer een nieuw plekje hadden gekregen.

4.2 Van de rand van de samenleving naar het centrum

Het doel van MEERGroen is een samenleving, die verslaafd is aan groei, geld en techniek, mee te krijgen naar een evenwicht met wat het ecosysteem kan bufferen (op 40 manieren is dat niet meer niet het geval en de klimaatcrisis is daar maar één van). Omdat dit topdown niet leek te gaan lukken startte Franke in 2005 het proces op om het bottom-up via een vrijwilligersmodel wel voor elkaar te krijgen. Eerst bij heemtuin De Heimanshof waar we in 2011 aan ontgroeiden door Stichting MEERGroen op te richten. Tot 2024 bouwden we aan burgerparticipatie in het groen met in 2024 meer dan 1000 ha in beheer met meer dan 1000 vrijwilligers. 2020 bracht een verdere ontwikkeling toen Urgenda en de Caring Farmers mee hielpen om het Haarlemmermeerse boomweggeefmodel uit te bouwen tot de meerbomen.nu campagne nationaal en inmiddels nog 5 landen. Maar die zeer succesvolle campagne is nog steeds een vrijwilligersonderneming in de marge van de samenleving. Om het doel (de samenleving in evenwicht met het ecosysteem) te bereiken werkt het niet als 25.000 vrijwilligers de schade proberen te compenseren die de rest van de samenleving nog steeds produceert. Het gaat er uiteindelijk om dat de samenleving in den brede de handen uit de mouwen steekt en ecologie als essentiële factor voor een toekomst die nog 100.000 jaar mee kan, omarmt en implementeert. In dat proces zijn er eind 2024 een zestal veelbelovende ontwikkelingen tot stand gekomen, waarbij overheid en bedrijfsleven aangeven open te staan voor verdere stappen:

- 1: MEERGroen kreeg in november 2024 de Duurzaamheidsprijs van de SHARE Meets community (Gemeente, Rabobank, vastgoed sectoren, bouw sector) omdat we weliswaar al 20 jaar lastig zijn met dat gehamer op ecologie en hands- on, maar dat we respect verdienen met dat we ook doen wat we prediken en resultaten boeken.
- 2: Samen met een coalitie van vooral Eco Restoration Communities hebben we een EU-Erasmus project gefinancierd gekregen om de MEERGroen/Meerbomen methode in Ierland, Spanje, Italië en Frankrijk op de kaart te zetten.
- 3: In parallel hebben we, dankzij Urgenda en de Change Now conferentie in Parijs, de Meerbomenmethode in Frankrijk ook weten te initiëren met medewerking van het ministerie van bosbouw.
- 4: In Nederland valt natuur- en landschapsbeheer onder de provincies. Die hadden van het vorige kabinet €20-25 miljard gekregen om de grote problemen met biodiversiteit en stikstof op te lossen. Het huidige rechtse kabinet, dat in juli aantrad, heeft dat volledige bedrag wegbezuinigd. Deels heeft de natuurbeweging dat aan zichzelf te wijten omdat ze een marginale factor in het publieke bestel zijn geworden met een naar binnen gericht beleid met heel weinig zichtbaarheid (a la kieviten tellen en wilgen knotten). Wij hebben met de meerbomen campagne en de MEERGroen activiteiten laten zien hoe je wel een maatschappelijk factor van belang kunt worden. Maar we zijn er nog lang niet. De provincie Noord-Holland ziet dat ook en daar is een gat van 2 miljard euro gevallen. Daarom werken we aan een samenwerking ter wederzijds voordeel om met een paar 100.000 vrijwilligers wel die relevante factor te worden en dat budget terug te verdienen. Dat gaat beter met de provincie als spin in het web van gevestigde partijen.

- 5: Ook de fossiele industrie is zich aan het herbezinnen. Bijvoorbeeld British Petroleum (BP) gaat zijn Nederlandse benzinestations afstoten en richt zich meer op wind- en zonneparken. Al die zonneparken worden gekoppeld aan windsingels met tienduizenden boompjes en natuur- en recreatievoorzieningen. Ook draagvlak in de omgeving is daarbij belangrijk. Als kennismakingstraject spreken we inmiddels over 3 van de 30 zonneparken om daar natuur, draagvlak en veel bomen te realiseren.
- 6: Er zijn meer al internationaal opererende bedrijven en NGO's die bomen planten. Met Life Terra en Trees for All zijn we in gesprek om samen op te trekken om effectiever te worden en meer slagkracht te kunnen bieden.

Met deze 6 ontwikkelingen tegelijkertijd eind 2024 biedt dat perspectief dat die 'ons' ecologisch en maatschappelijk proces energie geven en elkaar nog verder kunnen versterken.

5 Bouwprojecten en opvolging (nr. 66 in tabel 1)

Niet iedereen met affiniteit met de doelen van MEERGroen voelt zich betrokken bij het traditionele 'groene' werk van natuurbeheer en stadslandbouw. In de loop der jaren is er daarom een spectrum van werkzaamheden ontwikkeld waar ook andere en meer technisch geïntereerde mensen zich bij betrokken kunnen voelen.

Ook dat werk kan een bijdrage leveren aan de doelen om de samenleving bij de natuur te betrekken. Het gaat hierbij vooral om het bouwen van insectenhôtels, nestkasten, ijsvogelwanden, egelhotels en ook natuurspeelplaatsen. Een extra voordeel van de bouwactiviteiten is, dat het weersonafhankelijk binnen uitgevoerd kan worden en daarmee ook continuïteit in het aanbod van werkzaamheden jaarrond oplevert op 'mindere' buiten dagen en een extra argument voor bedrijven en scholen om MEERGroen te kiezen als stageplek of voor teambuilding. Alles wat we bouwen doen we principieel met tweedehands materialen. Alleen schroeven en verf en boortjes, zaagbladen en boormachines (die we bij de vleet verslijten) kopen we nieuw. Dus deze operaties zijn ook een recyclingsoperatie en een soort aanklacht tegen gemakzuchtig weggooigedrag wat helaas nogal dominant is in onze samenleving.

Een deel van de BSO Groep bij het plaatsen van hun insectenhotel

Dat bouwen doen we al vele jaren. En omdat we niet bouwen voor het geld, maar om natuurontwikkeling op gang te brengen, staan er inmiddels al honderden, zo niet duizenden insectenhôtels en nestkasten op vele plaatsen in de regio, door het hele land en zelfs in het buitenland. Voor zover mogelijk houden we die bij. In 2024 hebben we een 3-tal insectenhotel workshops en markten gehouden in Park 21, de Groen Doen markt in Lisse en met een Buitenschoolse opvang (BSO) in Heemstede. Op die BSO dag hebben 45 kinderen van 6 tot 12 en 15 begeleiders 2 grote insectenhôtels gevuld en geplaatst bij hun school en de naastgelegen Kohnstamm bloemenweide. Een groot insectenhotel dat op Park 21 gevuld werd is bij C-Bèta geplaatst in de tuin van het Natuur en MilieuCentrum (NMCX). Particulieren maken en vullen vaak nestkastformaat insectenhôtels. Daar zijn er misschien wel 100 van gevuld en meegegaan naar huis. Daarnaast waren er nog een tiental ongeplande sessies met eigen vrijwilligers op momenten dat de weersomstandigheden niet

uitnodigden voor buitenwerk. Deze regeling geeft vaste vrijwilligers het vertrouwen dat ze altijd kunnen komen en daarmee hun werkritme kunnen houden. De gangmakers en drijvende krachten achter deze bouwactiviteiten zijn Franke van der Laan en Adri Huiberts. We kunnen niet alles vermelden maar de volgende opsomming geeft wel een indruk van de omvang van deze operaties:

5.2 Nestkasten

In tenminste 7 parken en landgoederen hebben we in de loop der jaren nestkasten opgehangen. In totaal inmiddels 340. Voor zover mogelijk laten we die adopteren door kinderen en ouderen en proberen we met hen in mei de jongen van 'hun' kast te tellen en ze in de winter schoon te maken. Dat lukt niet meer voor allemaal omdat de betrokkenheid van degenen die de kast geadopteerd/gebouwd hebben meestal niet zo lang duurt als de levensduur van de kast zelf. Ook in landgoederen met oude bomen (met veel holletjes) is de bezettingsgraad meestal 70-80%. Dat wil dus zeggen dat het aantal broedplekken de beperkende factor lijkt te zijn voor de vogelstand en niet de beschikbaarheid van voedsel. Mooi meegenomen is dat vleermuizen eikenprocessiemotten en buxusmotten vangen en mezen de rupsen daar van. Mezen in tegenstelling tot mensen lijken geen last te hebben van de brandharen van de eikenprocessierups. Zo trekken we het evenwicht in de natuur weer een beetje recht.

5.3 Bijzondere nesten

We bouwen ook egelkasten, bosuilkasten, torenvalkenkasten en een ooievaarsnest. Het meest bijzondere project van de afgelopen jaren was de slechtvalkenkast (180 kg zwaar) die op 80 m hoogte op een gebouw is geplaatst. Alle ontwikkelingen hebben we gevolgd met een online camera waarvan een samenvatting staat op ons youtube kanaal St. MEERGroen: zie : <https://www.youtube.com/watch?v=lutGrQdhP9I&t=2s> met als titel: Slechtvalk hoop en drama. In 2024 was het eindelijk raak met een succesvol nest van 2 jongen die zijn geringd en uitgevlogen. Zie dit filmverslag: <https://www.youtube.com/watch?v=5yhHJKDmMM4&t=28s>

En in de bosuilkast die al 4 of 5 jaar in Meermond hangt, waren tot dusver alleen kauwtjes gaan broeden. Maar in 2024 lukte het een torenvalk paar om er 5 jongen groot te brengen.

6 Stadslandbouw

Er is de laatste jaren een sterk groeiende belangstelling voor groenteteelt en gezond en vegetarisch eten. We zijn als MEERGroen betrokken bij een aantal projecten met allerlei partners om hierin te voorzien en om belangstellenden de waarde van zelf gezond bewegen en gezond voedsel verbouwen te laten ontdekken.

Er is een delicaat evenwicht tussen de hoeveelheid land die wij kunnen betelen, het aantal daarvoor benodigde handjes en de mogelijkheid om die gerealiseerde productie af te zetten. De oogst komt bv in golven en is het hoogst tussen juni en september als iedereen op vakantie gaat. Omdat er geen opslag is, houdt bij onze streekproducten van het seizoen de oogst grotendeels op in november. We blijven er naar streven om gaandeweg meer productiecapaciteit te realiseren. Ook speelt er sterk mee dat wij principieel niet spuiten (behalve met water). Dat heeft als consequentie dat er wel eens hapjes uit en vlekjes op onze producten zitten. Dat beschouwen wij als ons kwaliteitskeurmerk en het bewijs dat wij echt niet spuiten, maar het gros van de mensen is daar nog niet aan toe en willen wel biologisch eten, maar accepteren geen vlekjes. Dat gaat niet samen.

6.1 Nanningatuin (nr. 67 in tabel 1)

Deze tuin wordt door een aantal vrijwilligers uit het Oude Buurtje in Hoofddorp verzorgd. Ook de buurtjeugd en de buurtvereniging zijn regelmatig betrokken bij activiteiten op deze tuin (zaaien, oogsten,

rondleidingen). De tuin bestaat uit het oude Dr. Nanninga openluchtzwembad van 2.000 m² dat van 1935 tot ca. 1976 gefunctioneerd heeft. Met dit beheer wordt tegelijkertijd een stukje cultuurhistorisch erfgoed behouden. In deze tuin is het MEERGroen participatie- en beheermodel stap voor stap ontwikkeld vanaf 1998 met 1.000 m² groenteteelt in combinatie met een 1.000 m² natuurtuin, boomgaard en moeras.

6.2 Park 2020 Voedseltuin (nr. 68 in tabel 1)

6.2.1 Algemeen

Naast het station Hoofddorp is een nieuw kantorenpark in ontwikkeling met de ambitie om het meest duurzame kantorenpark van Europa te zijn. Dat komt op allerlei manieren tot uitdrukking: bijvoorbeeld in het 'Cradle to Cradle' bouwconcept, in het toepassen van principes uit de 'circulaire economie' en door pogingen om de waterkringloop lokaal te sluiten. Door de kredietcrisis bleef een deel van het terrein langer braak liggen dan gepland waardoor er veel 'spontane' vegetatie op schoot.

In 2024 produceerden we 10 ton groente en fruit: 3x/week van mei t/m november gingen dit soort hoeveelheden naar onze afnemers; alles vers uit het seizoen, want we hebben geen opslag.

Via het lokale biologische slow food lunchrestaurant zijn we als MEERGroen in 2014 in gesprek gekomen met projectontwikkelaar Delta Development. Het resultaat van die gesprekken was dat er in 2015 niet een gazon maar een tijdelijke voedseltuin, een vlindertuin en een natuurtuin op dit terrein is gekomen tot er gebouwd gaat worden. De voedseltuin van 0,4 ha, waar ook een kas bij hoort, wordt door MEERGroen beheerd ten behoeve van afname in het park. In 2024 hebben we het 10e jaar afgesloten van een 3-jarig contract! Het hoofddoel van de tuin is om kantoorwerkers te inspireren om ook mee te komen werken en om mede het circulaire en groene gedachtengoed van Park 2020 handen en voeten te geven.

6.2.2 Verhuizing

In 2020 is de projectontwikkeling van Park 2020 overgegaan van Delta Development naar G&S en hebben zich verschillende keren belangstellenden gemeld voor een kantoor op deze plek. Onze Voedseltuin moet dan natuurlijk wijken, maar tot op heden zijn de initiële contacten steeds niet tot realisatie gekomen, mede door de Corona ontwikkelingen waardoor er steeds meer vanuit huis gewerkt wordt. Daardoor zoemt sinds 2020 het verhaal rond dat we weggaan van deze plek, maar dat hoeft pas echt als er gebouwd gaat worden. Ook dit jaar hadden we per 1 juli weg moeten zijn, inclusief de kas van 350 m². Maar het is nu december en er is nog niets gebeurd. Zelf hebben we wel actie genomen en de helft van de tuin opgeruimd en de inhoud van de kas. De 2000 m² tuin is opgeruimd, omdat we de 240 m³ biologische grond goed konden gebruiken op onze nieuwe uitvalsbasis: de Lincolnparkbuurt tuin. De andere 2000 m² in de luwte van het Delta kantoor biedt nog een aantal jaren perspectief.

De boodschap dat we op termijn weg moeten, heeft geleid tot een zoektocht naar een nieuwe plek. En dat is er niet 1 geworden, maar 3. 1: Van een 10.000 m² kas in Rijsenhout hebben we na 2,5 jaar inmiddels 7500m² ontgonnen en in productie genomen; 2: De gemeente heeft ons een plek aangeboden als placemaker in een nieuwe woonwijk. Dat hebben we ingericht als de Lincolnpark buurttuin. Op 1 maart 2023 hebben we het huurcontract getekend en in de 1.5 jaar die inmiddels verstreken is, is er veel gebeurd; 3: In januari 2024 kregen we contact met de directie van SADC, die ons een 3 ha kennismakingsproject aanbood rond hun duurzaamheidscentrum: Het C-Bèta terrein dat onderdeel vormt van een 350 ha logistiek bedrijvenpark.

6.3 Pharostuinen (nr. 69 in tabel 1)

Farmkitchen is een cateringorganisatie voor bedrijven en is gevestigd in de Pharostoren op het stationsplein Hoofddorp op 300 m van de Voedseltuin. Doordat Farmkitchen als afnemer van groente afviel is ook het beheer van de (dak)tuin in 2024 weggevallen.

6.4 Kas Rijsenhout: The Fig tree (nr. 70 in tabel 1)

In 2022 is er een bloeiende samenwerking op gang gekomen met Landgoed 'The Fig Tree'. Zoals zo vaak rolde het balletje weer zoals je nooit had kunnen bedenken. Op de boomweggeefdag in Hoofddorp in maart 2022 kwam iemand langs voor boompjes waar we mee in gesprek raakten. Natuurlijk was de zorg over het feit dat we net gehoord hadden dat we weg moesten van Park 2020, onderdeel van dat gesprek. Het echtpaar was de derde generatie teler van een Hortensia snijbloemenkwekerij. Hun kinderen zagen in de voortzetting daarvan geen toekomst maar wilden ook de relatie met hun erfgoed niet opgeven. Dus ze namen de 2 kassen van samen 10.000 m² wel over maar met een andere insteek. De Hortensia's werden stap voor stap uitgefaseerd en in plaats daarvan hebben ze Airbnb cabins voor verhuur gebouwd en een theetuin voor lunches, partijen en high teas. Ook wordt een deel van de kas verhuurd aan mensen die een eigen groentetuin willen. Daarmee had slechts 3.000 m² van de kas een andere bestemming gekregen dus er was ruimte over waar ze een bestemming voor zochten.

De kas: Van Hortensia's naar groenteteelt

In 2022 zijn we al meteen voortvarend begonnen en hadden in de loop van het seizoen als 2.500 m² van de kas teeltklaar. Na afloop van het teeltseizoen in november 2022 zijn we daarmee doorgegaan en voegden nog eens ca 4.000 m² toe aan het areaal wat we in 2022 konden betelen. Met een automatisch klimaat- en irrigatiesysteem ging dat als een speer. Op de meeste plekken hebben we tussen half februari en november 2 oogsten gerealiseerd en op vele plekken zelfs 4 of 5. Deze kas is ook een heerlijke plek geworden waar zowel de ambiance, de gezelligheid en de enorme productie tot de verbeelding spreekt. In 2024 hebben we er daarom minstens 10 keer met bedrijven en groepen stagiaires gewerkt, naast bijna dagelijks zelf en op vrijdag de MEERGroente werkgroep. De kas is ook een mooie plek waar je bij suboptimale buitenwerk omstandigheden altijd nog terecht kunt.

Teelten:

In de kas hebben we 3 dominante teelten.

- 1: Gewassen die op stam of op de grond groeien zoals sla, bieten, pompoen, ijskruid, stambonen, kruiden, wortels, etc.
- 2: Teelten die de hoogte ingaan zoals 6 soorten (stok)bonen, 10 soorten tomaten, paprika's, 6 soorten komkommer, klimcourgettes, aubergines, okra's en pepers. Voor de teelten die de hoogte ingaan hebben we honderden touwtjes gespannen waarlangs we de planten tot in de nok van de kas kunnen laten groeien.
- 3: Peulen en doperwten die langs gaas groeien dat we 1,5 meter hoog tussen de steunpalen van de kas spannen.

In 2024 hadden we net als in 2022 een groot probleem met de tomaten: rond half augustus waren alle bladeren leeggegeten door miljoenen bladmineerders en alle tomaten waren aangevreten door een tomatenkevertje. Daarmee werd de oogst 'maar' 1000 kilo in plaats van de potentiële 2000-2500 kilo. Dat is de reden dat we ongeveer 150 soorten gewassen telen. Dat is een vorm van risicospreiding. Overigens hadden we er in 2023 geen last van. Dus het seizoen 2025 wordt weer spannend.

6.5 Lincolnpark (nr. 69 in tabel 1)

Zoals aangegeven bij de Voedseltuin van Park 2020 is in 2022 het Lincolnpark in zicht gekomen. We hebben als placemakers voor die nieuwe wijk gekozen voor het stuk wat het laatst gebouwd gaat worden zodat we nog ca.10 jaar hebben om daar te verblijven. Die plek komt op een andere manier ook goed uit naast onze nieuwe burens: De Meerkerk met wel 3.000 leden.

6.5.1 Inrichting

Er is veel gebeurd sinds op 1 maart 2023 het huurcontract is getekend.

Er is inmiddels een toegewijde groep van 15-20 vrijwilligers gevormd. Vermeer heeft een toegangsweg aangelegd en een keet en gereedschapscontainer geleverd. Op 1 en 8 maart 2023 hebben we een windsingel van 100 soorten en 6000 exemplaren aangeplant.

In april 2023 is een bloemenweide aangelegd en de eerste 100 halfstam fruitbomen (15 rassen en soorten; gedoneerd door de gemeente) in de boomgaard geplant. Deze bomen zijn in de loop van 2023 en 2024 aangevuld met 150 laagstambomen (3 rassen) en 1200 fruitstruikjes, die langs steundraden groeien.

Vanaf mei 2023 tot heden zijn we bezig de bodemkwaliteit te verbeteren met compost. Zowel bij alle bomen en een laag op de groente tuin. Inmiddels is ca 280 m³ van Park 2020 daarvoor gebruikt en 190 m³ nieuwe compost. In de zomer van 2023 was regelmatig water geven nodig voor de bomen zonder dat er stroom was. Daarvoor zijn deels tractoren ingezet en is een generator met pomp eerst gehuurd en daarna gekocht.

Als trekpleister is een traditionele pizza leemoven gebouwd in juli en augustus, die bij alle grotere evenementen met buurtbewoners en bedrijven ingezet wordt (in 2023 5x, in 2024 10 x)

Op de daken van keet, container en pizzaovenhut is als isolatie een de sedumdak (120 m²) aangelegd.

Van december 2023 tot en met april 2024 is er gewerkt aan de 350 m² kas met een 60 m³ watertank, die reeds in het teeltseizoen 2024 volop in gebruik was. De kas functioneert deels als sociale ruimte (30 %) en deels als teeltruimte (70 %). De overvloedige regen in 2024 en de watertank heeft ons door het teeltseizoen in de kas en buiten in de tuin geholpen met de generator en 150 m slangen.

Voorjaar 2024 is er een verticale kruidentuin aangelegd bij de ingang en is een monumentaal toegangshek geplaatst. De sociale ruimte van de kas heeft een vloer van tegels gekregen en in de kas en de groentetuin wordt er nog gewerkt aan een padennet van ca 2500 50x50cm tegels. Dit proces gaat door naar vermogen in 2025. In de groentetuin zijn vakken met vaste planten zoals asperges, rabarber en aardbei aangelegd naast ca 50 vakken van 2 x 10 of 25 m die in wisselteelt worden beteeld.

Vanwege de dreiging van hazenvraat is er rond de windsingel en tuin een hazenhek van 500 m lang en 1 meter hoog geplaatst. In de loop van 2024 is een groentewinkel activiteit in gang gezet zoals gepland. Daarvoor is een uitbouw van de pizzaovenhut gemaakt.

In november /december 2024 kwam eindelijk de stroom- en watervoorziening enigszins op gang. Maar de aansluitpunten liggen 250 m van waar we het nodig hebben bij de Meerkerk. Er zijn dus op eigen terrein stroom- en waterleidingen over die 250m aangelegd in een hand gegraven geul van 70 cm diep. Dat proces is nog niet definitief klaar (geen waterdruk).

In de groentetuin is ook een experimentele tuin ingericht waar verschillende beheermethoden en biotopen uitgeprobeerd en gedemonstreerd kunnen worden.

In augustus en oktober 2024 is er met dank aan de gemeente een grote banner met uitnodiging op het toegangshek geplaatst en Lincolnpark buurt tuinsticker over 30 x 2 m op de kas .

6.5.2 Beheer

In de loop van 2023 en 2024 is een toegewijde en solide werkgroep Lincolnparkbuurttuin gevormd met 15-20 mensen die regelmatig (wekelijks of tweewekelijks) werken. Volgens het MEERGroen model wordt het werk van deze groep aangevuld met de 15 en 27 grotere groepen (vooral bedrijven) die er teambuilding of CSR werkdagen houden. Naast de globale organisatie van Maxime Weidema(sociaal) en Franke vd Laan (strategisch, ecologisch en praktisch) is de dagelijks leiding in handen bij Mario Elswout die er vrijwel elke dag is en de technische leiding bij Sander Rijnsaardt. E.e.a gebeurt in overleg met een stuurgroep, dat ook aandacht heeft voor publiciteit en bedrijvenparticipatie.

Een terrein van 1 ha vereist veel werk. In de boomgaard (5000 m²) is het werk geminimaliseerd door de aanleg van een grasveld dat 10-15 x per jaar gemaaid moet worden. Dat gebeurt met een nieuw aangeschafte zitmaaier en deels met bosmaaier en de hand. Zaaïen, wieden en oogsten gebeurt met de hand op 3000 m².

De windsingel is zo dicht geplant dat binnen 2-3 jaar de kruiden en het gras door gebrek aan licht nauwelijks aandacht zullen vragen. Dat was wel het geval in 2023 en 2024. De haag is op 2 m breed aangeplant en heeft 1 m aan weerszijden om uit te groeien. Vanaf 2025 en 2026 zal snoeien op max 4 m breed en 4 m hoog een deel van het beheer worden. Het snoeisel wordt in takkenrillen verwerkt voor het optimaliseren van de biodiversiteit (egels, marters, vogels, insecten).

De groentetuin en de kas zijn het meest arbeidsintensief. In 2024 is ca 70 % van de tuinen en 100 % van de kas in productie genomen. De verwachting is, dat dat in 2025 100 % zal worden.

De Lincolnpark buurttuin is duidelijk aangegeven

6.5.3 Activiteiten/placemaking

MEERGroen neemt zijn taak als placemaker/aanjager van sociale cohesie een biodiversiteitsontwikkeling serieus. In 2023 werd er op 100 dagen gewerkt door eigen mensen en op nog 15 dagen met grotere groepen (10-60 mensen). Die grotere groepen bestaan uit NLdoetvrijwilligers, stagiaires of bedrijven op teambuilding en CSR dagen.

In 2024 was dit uitgegroeid tot 188 dagen met eigen mensen plus 27 dagen met grotere groepen.

Inmiddels zijn er verschillende nieuwe vrijwilligers uit de wijk en de omgeving actief geworden.

Ook de groentewinkel met groente abonnementen trekt veel belangstelling van de wijde omgeving met 5-20 klanten per dag dat de winkel open is. Soms houden we een winkel/open dag met een kok die experimentele gewassen verwerkt en laat proeven. Tweemaal was er een samenwerking met een horeca opleiding waarbij de aankomende koks ook oogsten en wieden en koken met producten uit de tuin en in de oven. Deze samenwerking wordt gecontinueerd.

Grote open dagen zoals die ook gepland waren, zijn NLdoet, Fête de la nature, Nationale burendag, Nelson Mandeladag, etc.

1 keer is er in de bestaande eerste wijk samen met de woningbouwvereniging een bollenplantactie gehouden en ook is er contact gezocht met de toekomstige school op een kennismakingsdag in wijkcentrum de Amazone.

Alle activiteiten worden breed op sociale media en in persberichten naar de media en de gemeentelijke organisatie gedeeld. 2x is er in Lincolnpark en Tudor park huis aan huis geflyerd.

Met de Meerkerk is regelmatig contact. Met het naastgelegen hotel loopt het nog niet zoals we hoopten.

6.5.4 Werk verzet

In 2023 zijn er op de 115 dagen met activiteiten 650 mandagen werk verzet door alle vrijwilligers en bezoekers/bedrijven waaronder aan begeleiding en organisatie ca 700 uur.

In 2024 was dat toegenomen tot 188 kleinere plus 27 grotere werkdagen waarop 1170 mandagen werk is verzet, waaronder ca 1100 uur organisatie en coördinatie.

Naast het werk van Dura Vermeer (aanleg weg en stelconplaten en 100 m³ kalkrijk zand voor de 1000 m² bloemenweide) is er een keer of 4 machinale assistentie van RVR ingeroepen met watergeven, frezen en (Park 2020) compost inrijden en verdelen (280 m³) over de groentetuin.

6.5.5 Biodiversiteit

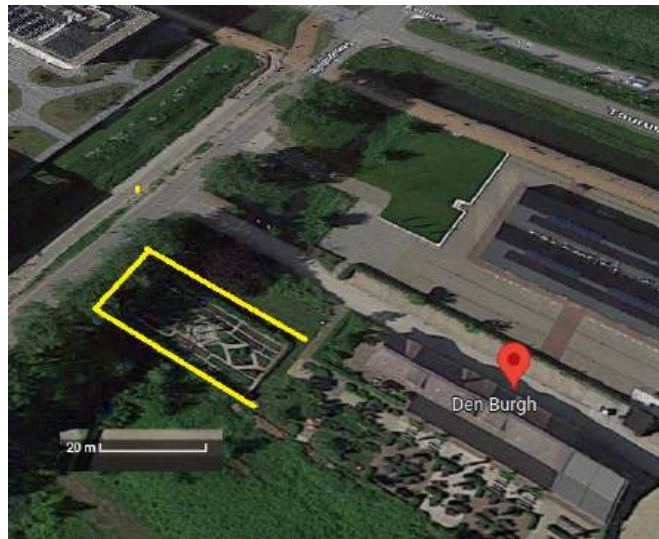
De nulsituatie van de bodemkwaliteit en de biodiversiteit was zorgwekkend. De zandige kleigrond lokaal was door tientallen jaren machinale bewerking in de zomer letterlijk betonhard op meer dan 8 cm diepte. De grond is deels met diepgraven door een dragline opgeruld. Dat heeft niet overal geholpen. In een deel van de boomgaard stond in 2023 op 2000 m² 10-15 cm water. Na egalisatie met de grond uit de het wegtracé is dat nog 3-5 cm. Dat geeft aan dat de bodem regenwater niet kan verwerken door verdichting. Ook het effect van het gebruik van 'gewasbeschermings' middelen was groot. Er was vrijwel geen bodemleven noch een insectenpopulatie. Pas na 1.5 jaar biologisch beheer en het inbrengen van gezonde grond van park 2020 een basis populatie van bijen in insectenhôtels kwam de insecten- en wormen stand enigszins op gang (vlinders, solitaire bijen, hommels, libellen, zweefvliegen, kevers).

Op en om het terrein leeft een populatie hazen (ca 10-15) en patrijzen (4- 20). Een torenvalkenpaar broed bij de Meerkerk, evenals boerenzwaluwen en putters. Van het voedsel dat beschikbaar komt (Insecten en zaden) maken deze soorten gebruik. In 2024 is de eerste wezel gesignaleerd.

Een probleem zijn de massaal aanwezige kauwtjes (500- 2000) die na het broedseizoen op de graanvelden, de groente en de boomgaard afkomen.

6.6 Tuin Restaurant Den Burgh (nr. 72 in tabel 1)

De tuin bij restaurant Den Burgh van ca 500 m² hebben we in 2018 aangelegd. Na 3 jaar nam het restaurant het beheer in eigen handen maar mede door de Corona problematiek is dat in het slop geraakt. In seizoen 2023 hebben we de draad weer opgepakt. Dat kostte na 2 jaar weer een deel herontginnen, maar in 2024 was het tuinbeheer weer op orde.

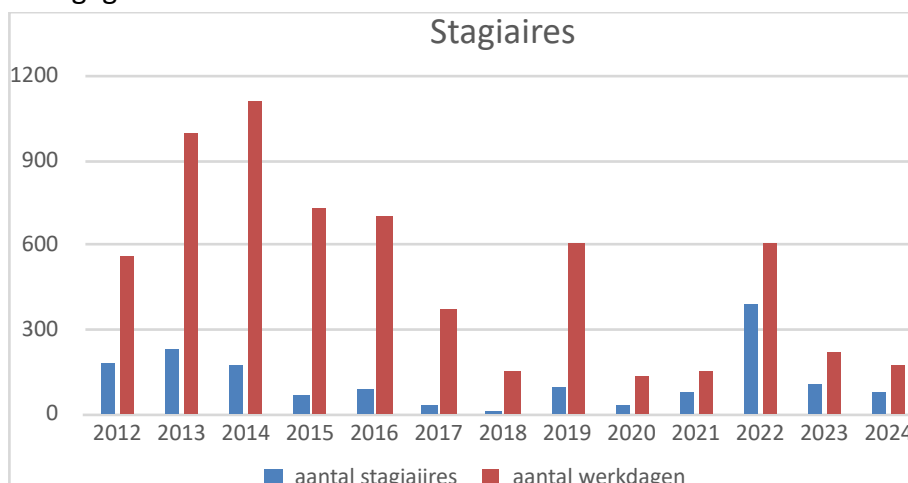
De tuin bij Restaurant Den Burgh: met gele lijnen aangegeven

7 Educatie (nr. 73 in tabel 1)

Educatie is een prominent onderdeel van de MEERGroen-doelen dat door alle werkprocessen heen loopt. Een aantal activiteiten heeft een meer dan gemiddeld educatie element en dat zijn vooral de maatschappelijke stages van middelbare scholieren en leerwerkstages van MBO, HBO en universitaire studenten. Aan stages wordt extra aandacht gegeven om bij jonge professionals en middelbare schoolleerlingen, die gekozen hebben voor een groene richting, de verbinding tussen de theorie op school en het grote verschil met werkzaamheden in de praktijk te leggen.

En daarbij gaat het vooral om praktisch inzicht ontwikkelen, werkmotivatie en het leren toepassen van theorie op alle mogelijke manieren: van rekenen, natuurkunde, scheikunde, topografie, geschiedenis en biologie tot ethiek, marketing, management en politiek.

De hoge aantallen van 2012 tot 2017 komen vooral voor rekening van het (verplichte) maatschappelijke stageprogramma wat toen ingevoerd werd. Toen het niet meer verplicht was, zakte die aantallen snel in. De zeer lage aantallen van 2020 en 2021 zijn grotendeels gerelateerd aan de manier waarmee er met Coronaregels wordt omgegaan.

Het verloop van de aantallen stagiaires en het aantal gewerkte stagedagen

Aan de 2022 cijfers is te zien dat er nog wel behoefte bestaat aan stages in de natuur. Van 30-90 stagiaires in de Coronatijd sprongen we weer terug op 400. Wel zijn het vooral maatschappelijke stage groepen van 1 dag geweest. Dat is te zien aan het feit dat die 400 verschillende stagiaires samen maar 600 mensdagen mee hebben geholpen. Van 2012 t/m 2019 waren het vooral stagegroepen die een hele week of 2 maanden lang mee werkten. Het lijkt erop dat het hele leven steeds vluchtiger wordt. Er waren ook scholen die met een stage van 1,5 uur weg probeerden te komen. Dat soort groepen nemen we niet aan. Dan is het alleen maar een gratis rondleiding en een vorm van greenwashing, niet een stage waar wat gedaan wordt. En het educatieve rendement is heel laag omdat kinderen pas na 1,5 uur een beetje beginnen 'te landen'. Een vaste ploeg die al 13 jaar komt is de Hageveldstage: Een week lang 12 VWO-4 leerlingen. Dat is altijd een topweek in het voorjaar.

In 2023 en 2024 waren de grootste groepen met telkens 4x 10 studenten van een studentenvereniging in september die elkaar afwisselend 2 weken lang een maatschappelijke bijdrage van hun ontgroeningsperiode kwamen invullen: oftewel vergroenen tijdens hun ontgroening. Het hoofdmenu van die tijd was dat ze afgeblaft, vroeg uit bed gehaald en van favoriet voedsel onthouden werden en zonder hun telefoon gedesoriënteerd raakten. De dagen die ze bij ons doorbrachten was een welkome onderbreking, waarin ze weer een beetje bij konden tanken en uit dankbaarheid en plezier ook nog veel werk verzetten. Mogelijk hebben we daar zaadjes geplant die later in hun carrière nog wel gaan ontkiemen.